



Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside [www.ronlev.dk](http://www.ronlev.dk).

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg [www.ronlev.dk](http://www.ronlev.dk). Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

# Samlinger

til

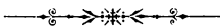
# Jydsk Historie og Topografi.

~~~~~  
2. Række. II. Bind.  
~~~~~

Udgivet

af

det jydsk historisk-topografiske Selskab.



.

**Aalborg.**

Marinus M. Schultz's Forlag.

Trykt i Stiftsbogtrykkeriet.

1889—90.

## Meddelelser fra Aalborg Bispearkiv.

Ved D. H. Wulff.

### I. Lavhævd anlangende Neest (Nejstgaard) Endels Mark med mere Gods i Hørnsted Sogn.

I Aalborg Bispearkiv findes en gammel Afskrift af Kong Hans's nedenstaaende Stadfæstelse af ovenmeldte Lavhævd. Afskriftens Tid er ikke angivet, men maa sættes til 1600, da der til den er gjort et Par Tilføjelser med samme Haandskrift, hvoraf den sidste er dateret og underskrevet af Pier Rasmusen, som altsaa ventefig ogsaa har taget Afskriften. Det bemærkes, at alle de nævnte Lokalteter findes anførte paa Mansas Kort og i Traps Beskrivelse med Undtagelse alene af Ejens Bro. Da Afskriveren ikke har fulgt den gamle Retsskrivning, men brugt sin egen, er det anset for unødvendigt at benytte denne undtagen for Navnenes Vedkommende og paa et enkelt Sted, hvor Meningen er tvivlsom.

Vi Hans o. s. v. gjøre alle vitterligt, at for os paa vort Retterting var skikket velbyrdige Mand Hr. Anders Nielssen Ridder med et Pergamentsbrev, af Vendelbo Byting (!) udgivet, med Punkter, lydende, at for<sup>ne</sup> Hr. Anders's Lavhøring kundgjorde der inden Tinget, at han gjorde sin Lavhævd Lavtid-dags med Riddersmændsmænd og Jordejere, hvilken Lavhævd ham var lovlig tilbunden og tilfunden af Fogder og menige Hørredsmænd. Først indvorde han sin Hovedgaard Nøgst<sup>1)</sup> for sin rette Endel med Skov, Mark, Fiskevand, Fællig og Fang, inden Mark og uden Mark, ihvor det helst ligger, for

<sup>1)</sup> Nu Nejstgaard.

sit og sine Børns rette Arve, og kjendes han ingen at have nogen Del eller Fællig derudi undtagen to Agre, liggende i Nøgst Mark, som høre til Guds Legems Blus<sup>1)</sup> i Hørumstrup<sup>2)</sup> Kirke.

Item vorde han al Hørumstrup Sogn for sit og sine Børns rette Arve undtagen et Præstegaardsted med sin rette Tilliggelse, item undtagen Kirkens Gaard Korsholt med sin rette Tilliggelse og undtagen fem Agre, som høre til Kirken, to i Hørumstrup Mark og en Eng ved Eyens Bro, item undtagen fem Agre og en Stuf<sup>3)</sup> Eng i Thidtzellumb<sup>4)</sup> Mark, som og hører Kirken til, item undtog han det Gods i Thidtzellumb, som hans Forældre havde givet af Asdal til Asdals Kappel »for Ser« med saa Skjel, at hvo som Asdal besidder, hand skal have for<sup>nø</sup> Gods i Forsvar. Item undtog han en Bondegaard i Thidtzellum med sin rette Tilliggelse, og undtog han Volstrup med sin rette Tilliggelse; alt andet Gods, øde og bygget i for<sup>nø</sup> Sogn, det vorde han for sit og sine Børns rette Arve og Gods med des Tilliggelse, og kjendes han ingen at have nogen Del eller Fællig derudi, uden saa er, at den hellige Kirke eller nogen anden kan vinde sig derind i nogen Gaardsted og have gamle og aabne Ejendomsbreve paa, dog undtog han det i sin Ed, eftersom for<sup>nø</sup> Breve ydermere udviser. Hvilke Breve og Lavhævd vi ville stadfæste og ved sin fulde Magt dømme, og tildømme vi for<sup>nø</sup> Hr. Anders Nielssen og hans Arvinger for<sup>nø</sup> Gaarde og Gods med alt deres rette Tilliggelse, hvad det helst [være] eller nævnes kan, at have, nyde, bruge og beholde efter for<sup>nø</sup> Lavhævds Lydelse, undtagen i alle Maader, som forskrevet staar, forbydende nogen ham eller hans Arvinger derudi Hinder at gjøre eller uforrette, saa længe for<sup>nø</sup> Lavhævd vorder lovlig rygget med Biskop og bedste Bygdermænd uvillige, og til nogen kommer for os derefter med bedre Bevisning paa vort Retterting. Datum Kjøge Anno domini 1485.

Den første Tilføjelse til ovenstaaende Stadfæstelse lyder saaledes:

---

<sup>1)</sup> Efter H. Rørdam Fakler, som bæres foran Hostien ved Processioner (Ny kirkehist. Saml. 2. Bd., S. 535).

<sup>2)</sup> Nu Hørmested.

<sup>3)</sup> d. e. et Stykke (Molb. Glossar. 2. Bd., S. 160).

<sup>4)</sup> Nu Tislum.

Copie af et salig Peder Rasmussens Haandskrift og Bevis, som paa de Tider har hørt og gjort Kirkens Regnskab, bemeldte Bevis i sin Indhold lydende om et Stykke Eng, liggende ved Eyens Bro udi Birkets Mark, som Pier Christensen i Birket nu i Brug har og for<sup>ne</sup> Pier Christensens Hustrus Fader, nu salig Las Christensen, som boede og døde i Birket, tilforn og brugte til Birket og holdt Kirken Lys op al sin Livs Tid . . . siden for<sup>ne</sup> Pier Christensen er bosat i samme Gaard, har han forholdt Kirken sin Rettighed nu i lang-sommelig Tid, hvilket forsk. Stykke Eng Lavhævden omformelder, som salig og højlovlig Kong Hans har confirmeret og stadfæst.

Den anden lyder:

Bekjender jeg Peder Rasmussen, at der findes udi Kirkens Regnskabsbøger, at Las Christensen i Birket har aarligen al sin Livs Tid, saa længe han har været Kirkeværge til Hørme-sted Kirke, opholdt Lys til for<sup>ne</sup> Kirke for et Stykke Eng, som han selv bekjender at have i Brug, hvilken Eng som Kirkens Bog videre omformelder, som Kirkeværgerne skal fordre til Rette. Til Vidnesbyrd har jeg min egen Haand her underskrevet. Datum Mosbjerg Præstegaard, den 6te December 1600.

*Pier Rasmussen, egen Haand.*

## 2. Kaldsbrev for en Præst paa Gjøl.

Wij Niels met Gudtz Nade Biscop oc Forstander till Burglum giører alle witterligt, at wij haffue wnt oc forlønth oc met thette vort obne Breff wnde oc forløne thenne Breffuisser oss elsk. Her Per Perssen en wor oc Burglum Closter Kircke i Giøll met alle Præsterentte, som ther tilhører, oc hand skall holde Gudtz Thienisten ther wedt Mackt oc forsørge Sognefolket met all andeligen Thieniste, som Sogneprest bør at giøre, oc at hand skall were oss oc Burglum Closter tro oc huldt oc giffue huert Aar oss oc Clostherit x Marck Pennyngge oc forsee oss met eth uweliigt Gesterii, naar wij ther till Landt komyndis worder; loffue oc tilsige wij hannem, att wij ey wille skille hannem wedt thenne Forlønyngge, wthen oss eller Burglum Closter nogen Offuerwoldt paa kommer, szaa att nogen aff Capittels Brøder nedis personelig ther at sidde, oc skall hand nyde oc beholde then Residentz, som Presten ther nw iboer met alle sine Tilleggsse, szom ther nw tilleger. In cujus

rei testimonium signetum nostrum presentibus . . . impressum.  
Datum Haffuersløff feria sexta . . . dominicam palmarum auno  
dni mdxxx.

### 3. Til Albæk-Voer Præstekalds Historie.

#### 1.

*Tingsvidne om en Dam og Aalekiste, item om noget Jord til  
Albæk Præstegaard.*

1542. Alle Mend, thette Breff see eller høre læsse, kundgiøre vi Anders Jenssen, Tinghører til Børglom Herrits Ting, Seueren Svendssen, Sogneprest i Vraa, Las Perssen i Hauerholm, Mickel Ibssen i Gunderup oc Jens Tammessen i Arup met thette vortt obne Breff Anno dni 1542 Tiissdagen nest for festum corporis Christi paa for<sup>ne</sup> Ting var skicket hiederlig Mand Her Christen Myreck, Sogneprest i Albek, oc logelig bedis eet vwildigt Tingsvinne aff otte loffaste Danemend, som er Jens Poelssen i Børglomby, Las Perssen i Haffuerholm, Niels Jenssen i Hestrup, Las Vollssen i Karmitzholt, Staffen Anderssen i Lij, Per Tammessen i Dalen, Syuord Ibssen i Tollestrup oc Hanss Suder vdj Høgsted, hvilcke for<sup>ne</sup> 8 Mend alle endrectelig wonne paa Troff oc Sanden met opractt Fenger, att the saage oc hørde, att for<sup>ne</sup> Her Christen Myreck lod læsse i Dag her inden Børglom Herrits Ting for Tingsdom ij bezeglet Sognevindner, lyunde Ord fraa Ord, som her efter følger. Saa lyuder thet første: Wi effter<sup>ne</sup> Terekil Perssen i Hesild, Rassmus Laurissen i Lyngzø, Jep i Kigard oc Per Jenssen i Albeck ewindelig met Gud kundgiøre wj for alle met thette vortt obne Breff, at Anno dnj 1538 then Søndag nest effther dyre vor Frue Dag paa Albeck Kirckegaard var skicket for oss hiederlig Mand Her Christen Myreck, Sogneprest til Albeck, huilcken ther logelig esket oc fick edt fult oc alt Sognevinne aff xij loffaste Danemend, som er Lass Jenssen, Jørgen Smid, Niss Olessen, Gregerss Laurissen, Niss Perssen paa Falldhen, Poell Anderssen, Niss Perssen i Albeckgord, Jep Perssen, Per Perssen, Gregers Anderssen, Jens Smid oc Mickel Christenssen, hvilcke for<sup>ne</sup> 12 Danemend alle endrectelig vonne paa dierness gode Troff, Siell oc rette Sanden, att then Dam oc Aalekiste, som ligger ved Albeck Kirckj, haffuer laged rettelig aff Arilds Tiid til Albeck Prestegord, oc the Sogneprester, som haffue hafftt for<sup>ne</sup> Prestegord, haffue vlast oc

vkierd bruget til dieress Behoff samme Dam oc Aalekiste til saa lenge, att Biscop Stygj satthe Capellan til Albeck Kirckj oc holdt samme Capellan paa Vordgord, tha tog hand oc Dammen til Vordgord. Att saa er i Sandhet, thet vinne wj met vore Indzgle neden paa thette vortt obne Breff. Datum vt supra. Item saa lyuder thet andet: Wi effter<sup>ne</sup> Las Anderssen i Søøraa, Christen Laurissen, Christen Stien oc Gregers Anderssen kundgiøre for alle met thette vortt obne Breff, att Anno dnj 1542 Pings Søndag paa Albeck Kirkegard var skicket for oss thenne Breffuiser, hiederlig Mand Her Christen Myrck, Sogneprest til Albeck, hwilcken ther logelige esket, bedet oc fick edt fullt oc allt Sognevinne aff xij trofaste Danemend, som ere Christen Olessen i Lyngzø, Rasmus Laurissen ibid., Jens Jepsen i Stør, Gregers Sceder, Seueren Terckilsen, Seueren Bagge, Las Jørgenssen, Gregers Anderssen, Jens Yuerssen, Jens Perssen, Hanss Jenssen oc Anders Jenssen. Tisse for<sup>ne</sup> 12 Danemend met menige Sognemend alle endrectelige vonne paa dieress gode Troff, Siell oc rette Sanden, att thennem fuldvitterligt er i Gudz Sandhet, att then Dam oc Aalekiste, som ligger ved Albeck Kirckj, oc then Øredgard, som Lass Askildssen nu bruger, oc nogen Agherjord ligger ved edt Bye, er byget i for<sup>ne</sup> Prestegords rette Fellig oc Fædreftt, Prestegarden oc menige Grander til Trengssell, som hieder Pwdborgh. Thette for<sup>ne</sup> haffuer lagt rettelig til Albeck Prestegard i vor Tiid oc som vi kwnde høre oc spørre aff vore Foreldre, som lengst mindes, vlast oc vkladet i rofflig Høffid aff Arilds Tiid, som huer Mand bode i Soghen oc vden Soghen er vitterligt paa rette . . . Sandhied, oc the Sogneprester, som haffue hafftt for<sup>ne</sup> Prestegaard, haffue til dieress Behoff brugt for<sup>ne</sup> Fiskevatn oc Agher vden Tø oc Trætte vden huer Mands Tiltale, før att Biscop Stygj satte Capellan til Albeck Kirckj oc holt same Capelan paa Vordgord, tha tog hand thette for<sup>ne</sup> til Vordgord. Att the saa vonne, thet vinne wj met vore Indzgle neden for thette vort obne Breff. Datum ut supra. Item vonne oc for<sup>ne</sup> 8 Mend, att for<sup>ne</sup> Her Christen Myrck forbød i Dag her inden Tinge for Tingsdom, som hand oc tilforn tiidt oc offtig giordt haffuer, nogen at hugge oc haffue nogen Nytlighet i then Hestehaffue, som ligger til Albeck Prestegord, eller nogen anden Diold, som tilligger for<sup>ne</sup> Prestegard eller tillagt haffuer aff Arilds Tiid. Att saa

er i Sandhet, som forscr.<sup>t</sup> stander, trøcke wj vore Indzegle nedon paa thette Breff. Datum ut supra.

## 2.

*Forbud paa Rishug og Drift i Aakjær.*

1576. Offwe Annderssenn y Gunderup, Domer till Børglum Herritzting, Christenn Scriffuer oc Siuord Ibssen i Tollestrup giøre witterliigt, at Aar effther Guds Byrd mdlxxvj Tisdagen nest effther then Søndag Oculi paa for<sup>ne</sup> Ting war skicket Jens Erickssen i Krogsdam; hand esket, bedis oc fick et fult Tingsvitne aff viij Danemend, som var Siuord Ibssen, Las Seffrenssen i Arup, Oluff Perssen, Per Anderssen i Rønnebiergh, Thames i Biørnstrup, Jens Moustssen i Heselholt, Las Anderssen oc Niels Thamessen i Høgsted, huilche for<sup>ne</sup> viij Mend ther alle sandrectelligen votne paa Troff, Seell oc rethe Sanden, atj haffuer siet oc hørt, thet for<sup>ne</sup> Jens Erickssen haffuer standet her inden Tinggij vdj iij samfold Tingdage paa hederliig Her Niels Jensens Wegne y Albeck Prestegard oc forbøder nogen Mand at hugge heller hugge lade y Aakier heller . ntvangh vdj the Loder, som for<sup>ne</sup> Her Niels Jenssen er ther tiillskiftt, men huer at hugge vdj sin egen Lod, som hanom aff Hosbunds Fogder (?) er tilskiftt, oc lade sig nøye met. Sameledes forbød hand nogen att tage Tegtefee oc driffue ind vdj samme Felliige vnder et fult Vold oc Ran, oc forbød nogen Mand att lade indriffue noget theris Fee, Suyn heller Øgh vden Hioen oc Hyrde vnder Hosbundtz Straff. Sameledes forbød hand nogen at giøre nogen Weye offuer samme Enggij andre indthij, som haffuer Enggij y Albeck Sogenn.

## 3.

*Vidnesbyrd om Hestehaven til Albæk Præstegaard.*

1578. Ieg Christenn Mørck, Sogneprest i Hammer, kiendes oc giør witterliiget for alle met thette mit obue Breff oc egen Handschrift, at ieg war Sogneprest wdj Albeck Sogenn liige x Aar oc boede wdj Albeck Præstegaard. Tha saa lenge oc then Tiid haffde ieg indluget Hestehaven rund omkringh, och ingen hug ther wdj wden min Minde eller aag ther igiemel eller forde nogett igiemell, wden the haffde thet i min Minde. Ey heller war ther nogen Wey wdj min Tiid at then Hoffuet-



ager, som løber øster oc wester fra Hestehaffwen met Backen norden om then Ager, som løber sønder oc nær westen for Kirken, men ieg brugett then Hoffuetager met Sæd som anden Iord, som laa till Albeck Prestegaard wlast oc wklaget. Men naar the Dannemend, som bode wdj Westergaard i Albeck, willde føre theres Hø hiem aff Høengen, tha bade the mig, at the motte føre thet op igiemell min Hestehaffue oc igiemell min Marck. At saa er i Sandhet, trycker ieg mit Indtzegell for thette mit obne Breff. Screffuet wdj Hammer then siiste Dag Aprilis Anno duj 1578.

## 4.

*Forbudsvidne paa Albæk Præstegaard.*

1608. Anders Oussen y Gunderup, Dommer till Borlum Heritzing, Chresten y Marigord, Chresten Perssen y Rønnbierig, Jens Michelssen y Wraagordt gjør wetterligt A<sup>o</sup> 1608 Thissdagen thendt xix Apprelis paa for<sup>ne</sup> Ting var skickett Anders Jenssen y Nørvraa paa sin Hosbundz erlig oc welbyrdige Mand Enuold Krusse til Hiermesleffgordt, kong. Mayt. Renthemester och Lensmand offuer Segelstrup Leen, hans Vegne her bedis och fich it fuld Tingsuinde aff viij Danemend, som var Chresten y Marigord, Chresten Perssen y Rønnbierig, Per Laurizen y Siørup, Anders Ibssen y Skiern, Niels Raask y Thors, Hans Mørch y Hamerholt, Oluff y Suenstrup, Jens Pierssen y Orumholt, huilcke for<sup>ne</sup> viij Danemendt ther alle samdirectelig vonde medt opragte Finger och Helgens Ed, thet di saa och hørde her y Dag paa for<sup>ne</sup> Ting, thet for<sup>ne</sup> Anders Jenssenn stod her for Tingsdom, efftersom handt tho neste Ting tilforn ochsaa giortt haffuer, och lood lesse och paaschriffue it skrefftelig Forbudt och er saa lydendis: Laader erlig och welbyrdig Mandt Enuold Krusse, kong. May.<sup>s</sup> Renthemester och Lenssmandt offuer Segelstrup Leen forbiude nogen att haffue nogen Fedrøfft eller att giørre nogen Vey eller Stij igiemell kong. May.<sup>s</sup> Endiels Marck, som kaldis Hesthaffue och hører till Albeck Prestegordt. Dissligeste forbiuder nogen att indtage eller indheuffue nogen Ager, Eng eller Fedrøfft, hvis kong. Maytt. der tillhører, vnder høyeste Forffølgelsse; item att thage nogen Thegt for Øg, Suin eller andre saadannt y Aakier paa thet, som kong. Maytt. tillhører, och thet vnder

høgeste Lougmoll. Jørgen Pederssen Hand, Fuldmegtige paa Segelstrup.

## 5.

*Tingsvidne om Kirkevej fra Faurholt og Vorsaa.*

1608. Olluff Nielssen i Albeckgordt, Dommer till Vorgaardtz Biercketing, Jens Berttilsen vidt Prestbroeff, Tamis Mickelssen i Neesomb och Jesper Anderssen i Holbeck gjør uitterligt: Aar effter Gudtzs Børdt 1608 Fredagen tendt 27 May var skickett Las Mørck i Stackstedt paa hederlige Mandt Her Peder Jensøns Vegne i Albeck Prestegordt och fick itt fullt Tingsuindt aff otte Dannemendt, som var Jens Berttilsen vidt Prestbro, Tamis Michelsen i Nesomb, Jesper Anderssen i Holbeck, Olluff Laurissen i Fhcebroen, Jens Mougenssen vidt Prestbro, Niels Bendtsen i Aggerstedt, Peder Pouilssen i Sørraa och Pouill Skouffougitt, huilcke der vonde vidt tierris Helgens Eidt, att di saa samme Dag vj Siønsmendt, Peder Anderssen i Stackstedt, Matzs Mickelssen i Langholt, Niels Rasmussen i Oustrop, Las Chrestinssen i Garsholt, Anders Pederssen paa Heden och Niels Nielssen i Suinhaffue, der hiembled och kundtgiorde, att efftersom di var loffellig tagen aff Tingj till att see enn Stiie, laa offuer Albeck Prestegardz Marck, thaa saa di enn Gangstie løb aff tendt Wey, som komer vdaff Faurholt Skouff, och samme Stie løb liige i Nøer offuer somme aff for<sup>ne</sup> Her Peder Jenssøns Agger offuer hans Kuornn och sammestedtz østen for hans Aggerender, saa nøer till Prestegarden, løb saa vesten omb Prestegarden offuer Prestens Baarder till tendt østen Kierckistentte, som dennom siøntis att verre enn Magstie, saa di samme Weye, som kommer vdaff Faurholt Skouff, att tendt løb sønder ombkring Prestegards Marck vester till en Weye, som kommer sønder fraa Graffuens Daell, och i samme Weye, saa lige nøer till Kiercken, som tennom siøntis att verre rette Kierekeweye bode fraa Faurholt och Worsaa. Ditt hiemblede di for itt fullt Siønn. Att saa gick for Tingsdomb, vinder wy for<sup>ne</sup> Mendt met vorris Zingnetter vndertrøckt. Datum vt suppra.

## 6.

*Fredløs-Dele over en Vej over Albæk Præstegaards Jord.*

1608. Anders Oussen y Gunderup, Dommer til Børlum

Heritzting, Chresten y Marigordt, Chresten Perssen y Rønnebierig, Jens Michelssen y Wraagordt gjør wetterligt A<sup>o</sup> 1608 Thissdagen thendt 19 July paa for<sup>ne</sup> Ting war skickett Anders Jenssenn y Nørvraa paa sin Hosbundz erlig och welbyrdig Mandt Jørgen Friiss, Beffallingsmandt paa Seygelstrup, hans Vegne, her bedis och fick itt fuldt Tingsvinde aff 8 Danemend, som war Chresten y Marigord, Chresten Perssenn y Rønnebierig, Hans Chrestenssen y Liie, Niels Jenssen y Thollestrup, Niels Raask y Thors, Michell Jenssenn y Wolstedt, Niels Pouelssen y Søndervraa, Niels Mazen y Emb, huilcke for<sup>ne</sup> 8 Danemendt ther alle samdirectelig wonde medt opragte Finger och Helgens Edt, thet di saa och hørde her ij Dag paa for<sup>ne</sup> Ting, thet for<sup>ne</sup> Anders Jenssenn stodt her for Tingsdom, och paa for<sup>ne</sup> sin Hosbundz Wegne lod handt fordielle fridløs en wseduanlig och vlouglig Wey, som liger offuer Albeck Prestegordz Endiels March, kaldis Hesthaffuindt, och therhos forbødt hand nogen att kome ad samme Wey, och thersom nogen seg her emod fordrister der offuer ad komme och di deroffuer fanger nogen Skaade, skall di tiltincke, di derom tilforn er aduaret, och haffue Skaade for Hiemgiel. Bestodt Jenns Anderssen och Anders Sørinssen y Nørvraa, atti paa Søndag 8 Daghe y Albeck Kierck steffnid miening Sognemendt, disligeste Jens Nielssen y Albeck, Per Laurizen ibid., Anders Perssen, Las Matzen ibid. att møde her till Børlum Heritzting y Dag for thenne Forbuod och thenne Wey fridløs att diell och for thet Winde.

## 7.

*Tingsvidne om Ellehug i Aalkjær.*

1617. Lauridtz Knudsen i Løngsøe, da Tinghøerer til Worgordz Berketing, Frandtz Andersen i Garsholtz och Thoerd Sørensen i Agerstedtt gjør witterligt: Aar 1617 den 21 Martij war skickitt hederlig och vellerdt Mandt Her Per Jensen i Albek Prestegaardt, der bedist och fick ett fullt Tingsvinde aff 8 Danemendt, som war Frandtz Andersen i Garsholtz, Thoerd Sørensen i Agerstedtt, Christen Christensen i Suolholtz, Niels Chleminssenn i Agerstedtt, Niels Andersen i Holbek, Las Mortensen i Agerstedtt, Jens Nielsenn i Albeck och Mortten Jensen i Dunstedtt, huilcke for<sup>ne</sup> 8 Danemend alle samdirectelig woende paa deris goed Troe och Sandheedtt,

att di saae och hørte her i Dag. paa for<sup>ne</sup> Ting, dett for<sup>ne</sup> Her Per Jensenn stoed her idag for Tingsdomb och war begerindis att moete faae Siunswinde beschreffuitt i Thingbogenn thil noegit Ellebug, som skulle werrett hugitt wdenn hanns Mark gierde, och samme Ellkier schall haffue ligitt och werrett brugtt thill Albek Prestegardtt wdj en langsomelige Thidt. Saa war her idag thilsteede Niels Madsenn i Kringgelheede paa hans Husbuntz erlig och welb. Mandtt Esche Bille till Ellinge hans Wegne, och kiendist sig fulltt och fast weed alle di Kierre, Eege och Bøege och Elle paa for<sup>ne</sup> hans Husbuntz Vegne, som stander i Aackier neden thill for<sup>ne</sup> Her Per Jensens Gierde. Och stoed for<sup>ne</sup> Niels Madsenn med for<sup>ne</sup> Her Per Jensenn och hanns Siunsmendtt thill Weedermolsstingth. Att saa for Tingsdomb er gangett, winder wij med woris Sigenetter vndertræcktt. Vtt supra.

## 8.

*Tingsvidne om Rishug og Fædrift i Aakjer.*

1617. Las Knudsen i Løngsøe, daa Tinghøerer till Voehrgaardtz Berketingh, Jens Christensen i Siuerslett och Annders Jensenn i Agersteedtt giør witterligt: Aar 1617 denn 13 Junius her paa for<sup>ne</sup> Ting war skikett erlig och welb. Mandt Gunde Lange thill Breidning, kong. Maytt. Befalingsmandt paa Seigelstrop hanns wesse Budtt, Anders Persen i Myrlundt paa for<sup>ne</sup> hans Husbuntz Wegne, erlig och welb. Mandt Jurgen Arnfeldt till Woehrgaardt hans Fuldtmøndige Per Anderssenn Ridefogett der sammestedz paa for<sup>ne</sup> hans Husbuntz Wegne, erlig och welb. Frue Frue Margrette Rosenkrantz thill Hundslundtt hindis Fuldtmøndige Sørenn Persenn i Pinnkroegenn paa for<sup>ne</sup> hanns Husbuntz Wegne, der bedist och fick itt fulltt Tingswinde aff 8 Danemendtt, som war Jenns Christensen i Siuerslett, Anders Jensen i Agersteedtt, Madtz Jensen i Fourholt, Christenn Christensen i Suolholt, Niels Nielsen i Nyemølle, Madtz Christensen i Hytten och Las Christensen i Gorsholt, saa och Christen Nielsen i Agersteedtt, huilcke for<sup>ne</sup> 8 Danemendtt alle sandregtelig woende paa deris goede Troe och Sandheedtt, att di saa och hørte her i Dag paa for<sup>ne</sup> Ting for denem stande xj Windissmendtt, som wond huer seerligenn med Helgens och opragte Finger efter Recesenn, efftersom di ware steffned och kalditt for deris Sandhet med

Landtztting Steffningh att winde och bekiende, som effter følger. Først wondt Jacob Christensen i Longtuedtt med Helgens Eedtt och opragte Finger, att hanom mindis l Aar, Per Sørensen i Agersteedtt mindist i xxiiij Aar, Per Nielsen i Stuorløgtued mindist i xl Aar, Niels Bendsenn i Dallmølle mindist i lxx Aar, Mortten Christensen i Holden mindist i xxxvj Aar, Olluff Chlemindsen i Heiselholtt mindist i xlvj Aar, Simen Madsenn i Stuoer mindist i xl Aar, Jenns Therkelsenn i Agersteedtt mindist i xlvj Aar, Jenns Berttelsenn ibid. mindist i xl Aar och miere, Gunde Jespersenn i Agersteedtt mindist i x Aar och Jenns Koldt ibm. mindist i xvj Aar, daa wdj saa lang Thid, som forsehr.<sup>uit</sup> staaer, war ditt denom alle fullt witterligt i rett Gudtz Sandheedt, att di Mendtt, som haffue boett i Albekbye, Albek Prestegaardtt, Albekgaard, Prestebrow, Heiseltt och Kringgelheede, haffuer hafftt deris frie Elle-Risshug i di Elkier i Aaekier, huer seerligen thill deris Gierder och Gaardtz Behouff saa well som ochsaa deris Gressningh och Feedrøfft i for<sup>ne</sup> Aaekier. Wond och bestoedtt Albrett Hansenn i Gorsholtt och Las Nielssenn i Sterup med Helgens Eedt och opragte Finger, att di paa Thisdagh sist forledenn threi Wgger wor for Asdall Portt och steffned erlig och welb. Mandtt Esche Bilde thill Elingi, kong. Maytt. Befalingsmandtt wdj Mariager Chloster hid thill for<sup>ne</sup> Ting i Dag for ditte Winde. Disligeste bestoed for<sup>ne</sup> Albertt Hansen och Jens Christensen i Idskoff weed lige for<sup>ne</sup> Eedtt, att di paa Thorsdagh sidst forledenn threi Wgger, war for alle disse effterskrifne Mend diris Huse och Boepeelle, som er Nielss Madsen i Kringelhede, Madtz Jensen i Fourholtt, Jenns Jensen ibm., Christenn Lauridsen i Langlandtt, Las Wilsenn i Elkier, Per Jørgensen i Tueden och disligeste for Anders Poulsen i Fourholtt hans Boepell i Dag threi Wgger och steffned for<sup>ne</sup> Mend hid thill for<sup>ne</sup> Thingh i Dag for ditte Winde, om den goede Mand, for<sup>ne</sup> Esche Bilde och for<sup>ne</sup> Mend haffuer nogitt der thill att suare. Att saa for Tingsdomb gangen er, winder wij med woeres Sigenette her wndertræckt.

## 9.

*Forbudsvidne paa Rishug i Aakjær o. s. v.*

Originalen er stærkt medtagen af Fugt, saa at der er store Huller deri; men da Vidnet er udstedt paa samme Dag

som foregaaende og for en Del enslydende dermed, har det derefter saa nogenlunde kunnet udfyldes.

1617. [Las Knudsen i Løngsøe, daa] Tinghører till Woehrgaardz Berketing, Jens Christensen i Siuerslett och [Annders Jensenn i Agersteedtt] gjør witterligt: Aar 1617 denn 13 Junius her paa for<sup>ne</sup> Ting war skickett [erlig och welb. Mandt] Gunde Lange thill Broidningh, kong. Maytt. Befalingsmandtt paa [Seigelstrop, hanns wesse] Budtt, Annders Persenn i Myrlundtt paa for<sup>ne</sup> hanns Husbundtz [Wegnø, der bedist och fick] itt fullt Tingswinde aff 8 Danemendtt, som war Jens Christensenn [i Siuerslett, Anders Jensen] i Agersteedtt, Madtz Jensenn i Fourholtt, Christenn Christensen [i Suolholtt, Niels] Nielsenn i Nyemølle, Madtz Christensen i Hytten, Las Christensenn [i Gorsholtt och Christen] Nielsenn i Agersteedtt, huilke for<sup>ne</sup> 8 Danemendtt alle samb[dregtelig woende paa] deris goede Troe och Sandheedtt, att di saae och hørte her i Dag [paa for<sup>ne</sup> Ting, att] for<sup>ne</sup> Anders Persen stoed her i Dag for Tingsdom och forbød [nogen att huge eller] huge lade noegitt Ellerishugh, som liger thill Albek [Prestegaardt i di] Ellekier i Aekier, som kaldis Steerkier, och Lysholtt . . . . der effter med Rette kannd paathallis. Och disligeste . . . . Last och Klage paa huis Elle och Elleriss, som war hogen . . . . som Siunsmend i Dag haffuer omhiemelett. Woend och [bestoedtt Albrett Hansen i Gors]holtt och Las Nielsenn i Sterup med Helgens Eedt och [opragte Finger, att di paa . . . .] threi Wgger war for Asdall Portt [och stoffned erlig och welb. Mandtt Esche Bilde thill Elingi, kong. Maytt. Befalingsmandtt wdj Mariager Chloster hid] thill for<sup>ne</sup> Tingh i Dag for dette [Winde. Deslige]ste bestodtt for<sup>ne</sup> Albertt Hansen och Jens Christensen i Idskoff weed lige [for<sup>ne</sup> Eedtt], att di paa Thorsdag sidst forledenn threi Wgger war for disse efftersch<sup>ne</sup> dieris Huse och Boepeelle, som er Niels Madsenn i Kringgelheede, Madtz Jensenn i Fourholtt, Jenns Jensen ibm., Christen Lauridsen y Longlanndtt, Las Wilsenn i Elkier, Per Jørgensen i Tuedenn och disligeste for Anders Pouelsenn i Fourholtt hanns Boepeell i Dag threi Wgger och stoffned for<sup>ne</sup> Mendt sampttligen hiid thill for<sup>ne</sup> Ting i Dag for ditte Winde. Att saa for Tingsdomb ganggenn ehr, winder wij med woris Sigenetter wndertræckt. Vtt supra.

## 10.

*Forbudsvidne paa Fædrift i Pudborg.*

1623. Jens Michelssen i Idskou, Domer til Worgaards Bircheting, Jens Pederssen, Rasmus Morttensen i Idskou, Hans Nielssen i Kircheskov gjør uitterligt: Aar 1623 Fredagen den 1 Augusti war skickett erlig och fornumstige Anders Pedersen Ridefougett til Seilstrup paa kong. May.<sup>s</sup> Lensmands Wegne, hans wisse Boud Erick Hanssen i Pudborg och fick itt fullt Thingswinde aff viij Danemendt, som var Jens Perssen, Rasmus Morttensen, Niels Michelssen, Jens Rasmussen i Idskou, Hans Christenssen i Gorsholtt, Las Nielssen i Feebrou, Hans Matzen, Rasmus Holbech i Agersted, huilche for<sup>ne</sup> 8 Mend alle samdregteligen vonde ved Helgens Eed, dett di saa och hørde paa for<sup>ne</sup> Thing for dem stande Erick Hanssen i Pudborg och lod leese en Forbods Zedel lydendis, som følger: Lader erlige och welb. Mand Anders Friis til Krabosholm, kong. May. Befalingsmand paa Seilstrup, forbyude nougen att haffue Feedrifft offuer kong. May.<sup>s</sup> Jord och March wed Pudborg eller andersteds offuer Albeck Prestegaards Endels March vnder itt fullt Voldt och andere huis Lougmol som der kandt efter følge, vden di bør dett medt Rette eller kandt haffue dett i Minde. Desligeste forbyuder hand nougen att tage Thegtfee, Øgh, Suin eller Creatur vdi Aakier eller bruge nougen Riisshoug i for<sup>ne</sup> Aakier paa dett, som kong. May. tilhører med Rette, och Fuldmagt giffuer ieg Erick Hanssen i Pudborg at lade dette Zedel leesse til Worgaards Bircheting och paaschriffue. Datum Seilstrup den 22 Julli 1623, och Tinguind dereffter att tage beschreffuet. Anders Pederssen egen Handt. Hiemllede Jep Pederssen, Aske Erichssen i Pudborg ved Helgens Eedt, at di Søndag sistforgangen 8 Dage paa Sougensteuffue for Albeck Kierkedør steuffnett alle Albeck Sougenmendt hid til Tinget i Dag for denne Forboud att tage beschreffuet, om di haffude der nouget mod at suare. Utt suppra.

## 11.

*Indsigelse mod Rytterhestehold.*

1659. Hilsen med Gud! Efftersom Niels Mortensenn i Puiborg er steffnet for Pengis Udgifft til en Rytterhest aff Albeck Sogn och dog med skriffelig Vidnisbyrd, nemlig med

Breffve 200 Aar gammel, bevisis kand, at samme Puiborg paa Præstegaardens tilliggende Jord er opbygt; naar jeg derfor bliffver indsteffnet, daa formener jeg, att saa lenge Præsterne i Vendsyssel icke med Sognene contribuere aff deris Præstegaarde, jeg bør fri att vere saa vel som min Præstegaards Jords paaboende Bønder, och naar noget udgiffves skall, det mig daa med ald Rette att tilkomme, efftersom andre Præster nyuder aff deris. Huorfor jeg beder Dommeren, Hans Albritson, eller hans Fuldmectige sig att betencke och ingen Lovmaal offver mine Tiennere att udstede, førend jeg selfver dertil louligen bliffver kaldet.

Albeck Præstegaard, den 23 December anni 1659.

Att dette motte læsis, paaskriffvis *Jacob Thomson Mum*  
och mig tilskickes. Vale. *mpp.*

## 12.

*Tingsvidne om Pudborg.*

1667. Hans Albredsen i Gaardtzholt, Dommer till Voraardt Birketing, Mads Nielsen i Vester-Idskoff, Jens Gundersen ved Prestbroff och Søffren Jenssen Skriffuer gjør vitterligt: Aar 1667 Fredagen den 22 Febr. paa for<sup>ne</sup> Ting vaar skiched velagte Mand Oluff Hanssen paa hæderlig och vellærde Mand Hr. Jacob Tomsen Mom, Sogneprest till Voer och Albeck Sogne, hans Vegne, der bedest och fick et fuld Tingsvinde aff otte Dannemend, som vaar for<sup>ne</sup> Mads Nielsen, Jens Gundersen, Chrestopher Chrestensen i Løngsøe, Chrestopher Ibssen ibm., Chresten Søffrensen ibm., Chresten Anderssen i Bonchen (?), Lauss Jenssen i Beltegaard, Thomis Jenssen ibm. och Peder Ibssen i Korffuen, huilche for<sup>ne</sup> Danemend der alle vond och kundgiorde, at di saa och hørde samme Dag for dennem stande Olluff Hanssen paa for<sup>ne</sup> Her Jacob Tomsen Mom hans Vegne och for Retten fremstillede thuende Steffnsmend, Jørgen Nielsen i Haldensgaard och Lauss Jenssen i Albeck Prestegaard, som bestoed ved deris Æd effter Ressecen, at di i Dag 14 Dage med skrefftlig Steffning steffnede effterschreffne Vindispersoner effter Steffningens videre Formelding och liuder Ord fra Ord, som følger: Lader hederlig och velærde Mand Hr. Jacob Thomssen Mom, Sogneprest till Voer och Albeck Kircher, steffne och Varsell giffue erlig och velb. Mand Offue Juell thill Villestrup, kongl. Maytt. Befallingsmand



offuer Alborg Hus Ampt, saa och erlig och velfornelme Mand Mogens Willomsen, Amptskriffuer offuer Alborg Hus Ampt, for Vinder angaaende et Gaadhus, er opbøgt paa Albech Prestegaards Grund och udi Matriculen skall veere indført, hand agter at laade forhuerffne och tage beskreffuen, till Vorgaardz Bircheting Fredagen den 22 Febr. førstkommende, om di vil haffue der noget til at suare. Datum Gaardtzholt den 1 Februari 1667. Disligeste steffnis och kaldis i Rette till Vorgaardtz Bircheting til offuen bemelte Tid disse effterskreffne Mads Nielssen i Albechgaard, Jens Steffensen ibm., Poul Tønnessen och Morten Paask i Albech, Chresten Lauerssen i Clemendshaffue, Thamis Chrestenssen i Neederholbech, Jens Gundesen ved Prestbroe, Jørgen Mortenssen, Jens Mortenssen, Niels Poulssen, Jens Spaare, Poel Anderssen och Jørgen Anderssen i Faffuerholt, och Laus Jenssen i Febroen, alle forskreffne til Tid och Steed at møde for Spørmaal och deris Sandheds Vinde vdj dete foromrørte. Actum Gaardtzholt vtt supra. Hans Albredsen egen Haand. Baag paa for<sup>ne</sup> Kaldsedell stoed saaledis skreffuen: Denne Kaldsedell er lovlig forkyndt for Slodsporten vdj Slodsherrens Fraverelse saavelsom for mig vderskreffune. Actum Alborg den 1 Februar 1667. Mons Willomsøn. Saa er effterskreffne Vindisfolch for Retten fremkommen, nemlig Poul Andersen i Faffuerholt vond med opragte Finger och Æd effter Ressecen, at hand kand mindis i 60 Aar, daa er Poedborgs Hus och huis Ager och Eng som dertill er lagt, er beuilged och forundt fra Albech Prestegaardtz Grund och Eyendomb, och den Mand, som der paa boede, haffuer idelig och altid giort och skall giøre till Albech Prestegaard daglig Arbeyde saasom en anden Tienner i hans Gaard med at holde paa hans Plov och all anden Arbeide som en Daglønner och Thienstekarl bør at giøre. Peder Nielssen i Holt vond med opragte Finger och Æd ved ligsorne Æd, at hand kand mindis vdj 68 Aar, at Poedborgs Hus och all dis thillegende Eyendomb er thagen aff Albech Prestegaardtz Grund och Eyendomb, och at hand kand mindis i alt saasom forsk<sup>uet</sup> stoer. Niels Poulssen i Haldensgaard kand mindis i 44 Aar, att samme Bolig och des Eyendomb er paa Albech Prestegaardz Grund och thagen aff des thillegende Eyendomb, Jens Spaare i Faffuerholt vond ved ligsorne Æd, at hand kand mindis vdj alt saasom forskreffuet

stoer vdj 30 Aar, Jørgen Anderssen ibm. kand mindis vdj 40 Aar, Laus Jønsen i Febroen kand mindis i 13 Aar, Morten Paask i Albech kand mindis vdj 60 Aar ligesom di andre omvondet haffuer, Mads Nielssen och Jøns Stephensen i Albechgaard kand mindis vdj 16 Aar, Thomis i Holbech kand mindis vdj 10 Aar, Chresten Lauerksen i Clømendshaffue kand mindis i 40 Aar, och Jøns Gundersen ved Prøstbroe kand mindis vdj 60 Aar, at Poedborgs Grund och Eyendomb er thagen aff Albech Prøstegaardtz Grund och des thillegende Eyendomb, huilche alle forskreffne Vindispersonner med opragte Finger och høyste Æld efter Resseccn vond och kundgiorde, huor effter Olluff Jønsen paa Her Jacob Thomsen Mum hans Vegne vaar Thingsvinde begierendis. At saaledis som forskreffuet staar, for os i Dag ganged er, vinder vj med voris Zignetter. Actum die vtt supra.

#### 4. Kongedom om Jord, som er givet til Øsløs Prøstebol.

I Ny kirkehistoriske Samlinger II. B. S. 530—1 er under Overskriften »1480. Forlig om nogen Jord til Vesløs Kirke og Prøst (i Han-Herred)« meddelt selve Forliget ordlydende efter Originalen i Aalborg Bispearkiv, hvortil derefter er føjet den Bemærkning: »Dette Dokument findes paaberaabt og tildels anført i en Dom, afsagt 1545 af Chr. 3. paa Lundenæs, hvorved Embedet tilkjendtes den omhandlede Jord imod Reklamationer fra Familien, hvilken Dom findes i Stiftskisten.« Da Dommen i og for sig selv, navnlig dens Konklusion, ikke er uden Interesse, meddeles den her nedenfor, og skal strax kun bemærkes, at den, som det fremgaar af den selv, er fældet i Aalborg og ikke som ovenanført paa Lundenæs.

Vij Chrestiernn met Gudts Naade Danmarckes, Norgges, Wendes och Gottes Konning, Hertug wdj Slesueg, Holstenn, Stormarenn och Dytmerskenn, Greffue wdj Oldenburg och Delmenhorst, gjør alle wiitherliigt, att Aar ephther Gudz Byørdtt mdxlv thenn Mandag ephther Fastelaggenns Søndag her vdj wortt Kjøbstedt Olborg neruerendes oss elsk. Jahann Friiss, wor Cantzeler, Eriick Banner, Danmark Riiges Marsk, Her Otte Krompenn Rydder, Peder Ebbesenn, wore Mendt och Raadt, Eriick Skram, Jøns Møgenssen, wore Mendt och Thyner och Landtsdomer wdj Nørjutlandt, war skycket oss elsk. Luckiis Krabbe, wor Mandt och Thyner poo thenn ene och. hage for

oss y Rette steffnet Her Anders Haardtbaar<sup>1)</sup>, Sogneprest tiill Øsløss Kyrcke poo thenn anden Sydde for nogin Jordt, som haans Forældre haffuer geffuit tiill for<sup>ne</sup> Øsløss Kyrcke Prestes Wnderholding, och berette for<sup>ne</sup> Luckus Krabbe, att same Jordt war giffuenn tiill for<sup>ne</sup> Prestes Wnderholding for noggin Messer, som ther skulle giøres och holdes y for<sup>ne</sup> Vøsløss Kyrcke for hans Forælder, och y Rett lagde en Contratz, som gamell Beskop Jep aff Børlom och Biscop Nils aff Wyborg mit Prouest Wylle Friiss aff Thyrgyordt oc beseglet haffuer wndér Gudts Aar mcdlxxx, lydendes, att the haffuer wenliigin forliigt Moggens Krabbe, Nils Krabbe, Mogins Moggenssenn, Hans Oluffssen paa theres Medtarffuinges Wegne och Øsløss Kyrcke och Prest paa theris Wegne om en Jordt legendes emellom Bagerstofft och thenn nør Hyørnn opaa Vøsløss Kyrckegaardt, soo att for<sup>ne</sup> Moggins Krabbe, Nils Krabbe, Moggens Moginssenn, Hanns Oluffssenn och theris Medtarffuinger skulle tiill euendeliig Eye nyde, brugge och beholde et Stycke Jordt, som leger østenn for<sup>ne</sup> Kyrcke frann thenn sønder Kiergaardt Hiørne och tiill thenn nør Kiergaardts Hiørne met for<sup>ne</sup> Jordts Lennge, som er frann for<sup>ne</sup> Kiergord och indt tiill Vdtmarckenn tagger wedt, och Prestenn skall nyde, brugge och beholde tiill Prestbodl tiill euig Tiidt thenn Jordt och Agger, som legger emellom theun anden Jordt frann thenn sønder Hyørn ved Kierigaardt och endt tiill Bagertofft met theris Lengge fraa Gadin och soo langt, som thet recker op tiill Marckenn, och skulle Prestenn bedde for theris och theris Forelders Sille och holle Messen huer Søndag y Wesløss Kyrcke. Skede thet och soo, att ther wort nogin Forsemelsse wdj att handt wor nogin Søndag bortte och ey sagde Messe i for<sup>ne</sup> Kyrcke, tha skall handt kome tiill for<sup>ne</sup> Kyrcke en Dag, huyckenn handt wiill wdj thenn Vgge ther nest epher och sige Messe y for<sup>ne</sup> Kyrcke, som same Caantrackt ydermiere vduisser och indholder. Och satte for<sup>ne</sup> Lucus Krabbe ther for vdj Rette, att epher thij at same Thyneste och Messer icke holles, om same Jordt yeke burde at igienkome tiill hanem och hannus ret Arffuinge. Ther tiill suaret for<sup>ne</sup> Her Anders och berete, att handt och hans framfarne Sogneprester tiill Øsløss Kyrcke haffuer hafft same Jordt wdj

---

<sup>1)</sup> a: Harboe.

langt Tiidt wdj theris Hefft och Brugt, och satte y Rette, om hunn icke endt nu burde att legge och høre tiill Prestens Vnderholding epther thenn Contractz Lydelsse, som Bescop Jep aff Berllom och Bescop Niels aff Wiborgh met Prouest Wille Friiss y [Thye] paa same Jordt giort haffue emellom Sognepresten tiill for<sup>ne</sup> Øsløss Kyrcke och Mogins Krabbe, Nils Krabbe, Mogins Moinssen, Hans Oluffssen oc theres Medtarffuinge, oc lodt for<sup>ne</sup> Her Anders syg tycke, att endt dog then gamell Messe, som same Contractt lyder poo att skulle holdes huer Søndag, er aflagt, tha holles ther endnu i same Kyrcke bode Predicken, Messe och anden Gudts Thynester epther wor Ordinans Lydelsse, medt fiere Ord och Talle, som thennem therom poo bode Siider emellom løb. Tha epther Tiilltall, Giennsuar oc Saggenns Leylighedt sagde wij ther soo poo for Rette, att eptherthij att for<sup>ne</sup> Contractt formelder och indholder, att same Jordt er giffuen tiill for<sup>ne</sup> Øsløss Kyrckes Presteboell tiill euig Tiidt vdin all Wiilkordt, tha bør same Jordt att bliffue tiill for<sup>ne</sup> Øsløss Kyrckes Presteboell epther for<sup>ne</sup> Connrachts Lydelsse. Giffuet Aar och Dag och Stedt, som forskreffuet stander. Wnder wort Signet.

## 5. Til Tømmerby-Lild Præstekalds Historie.

### 1.

1546. Alle mendt, thette Breff seer heller høre læsse, hilsser Nis Laurissøn y Voest, Fogitt tiil Hannes Tingh, Jerig Laurissøn y Kolsgaard, Terckil Anderssen y Lundt och Chresten Hansen y Kyrdrop. Aar efter Gudtz Byrdt mdxlvj Loffuerdag nest for St. Antonii Dagh po for<sup>ne</sup> Hannes Tingh var skicket erligh och fornumstig Mandt Her Niels Massen y Kyrdrop, ther bedis och fick iett fwlt Tingsvinne met otte loffast Dannemendt, som er Jerigh Lauritzsøn i Kolsgarde, Jens Pouelssønn y Hollm, gamell Mogens Mogenssen ib., Anders Chrestenssen y Woest, Jens Gwnnisen i Klitt, Terekel Anderssen y Lundt, Axel Anderssen (?) y Frøstrop och Kield Niellssøn y Lundt, hvilke for<sup>ne</sup> viij Mendt alle samdirectelige vonne po Tro och Sandhen och met oppract Fynger och Helgens Iedt, attij haffuer siit och hørdt, thet Her Niels Massen haffuer standet iiii samfeldt Ting och tiidt och ofte tiillforn bode Snappstingh och andre Ting hwer Aar, syden hand kom tiil Kyrwp och gyffuett Last och Kere po, att hans Prestgordt

wdj Lille Sogenn forholdes haanem for, att ey hand kand faa sin Prestegardt att bruge, som andre Prester haffuer att bruge. Item vonne for<sup>ne</sup> viij Mendt, att somme myndes lxx Aar, somme lx Aar, och l Aar somme myndes, och hwer thennem myndes tiill, tha er thet oss fwlduitterliigh och haffuer thet hørdt aff Fader och Forreldre, att then Gardt po Berett, som Anders Perssenn vtty boer, skwlle vere Prestegardt vty Lille Sogenn. Item er oss fwlduitterliigh, at vij aldrig haffuer hørdt aff Fader eller Forreldrene, att ther skwlle vere andere Prestegardt vtij Lille Soghenn end samme Gardt po Berett, som for<sup>ne</sup> Anders Perssen vtij boer. Attij so vonne, thet vinner vij met vore Indsegler trøckendes neden pa thette Breff. Datum ut supra.

## 2.

1547. Christhen Laurissen i Voest, Dommer tiil Hannes Tyng, Erig Laurissen i Kolsgard, Cresthen Jenssen y Kyrwp och Nis Anderssen i Langvad, Aar mdxlvij Loffuerdag nest for ste Bartomisdag po for<sup>ne</sup> Tyng var skecket Her Niels Massen i Kyrwp, ther bedes och feck ett fwlt Tyngsvinne met otte loffast Dannemendt, som var Per Jonssen i Klym, Tamis Ybssen i Hollm, Jens Poelssen ib., Lauris Jenssen i Skadhaffue, Michel Knudssen y Hwoll, Bo Nielssen y Høstrop, Seuren Crestenssen i Myrop och Cresthen Crestenssen y Tymmerby, hwilcke for<sup>ne</sup> viij Mend alle endrectelige vonne met oppract Fynger och Helgens Iidt, attij soo och hørde y Dag fiortenn Dage, thet Tøger Cresthensen, Erig Rwdtz Ridefogit, stod her inden Tyngy och beffallet Her Niels Massen att bruge then Greys po Tymerby Kerøgard och po Lille Kyrekgardt, och var Tøger Crestensen hans fwld Hemelle och Tiilstandelsse po erlig och velbyrdiige Mandtz Vegne Erig Rwdtz tiil Vestørvig Closter att brwge for<sup>ne</sup> Kyrekygord. Attij so vonne, thet vinner vij met vore Indseller.

## 3.

1557. Wy effter<sup>ne</sup> Mendtt Nils Perssen i Greisbol, Jens Nilssen i Norklitt, Jens Jostssen i Lund, Anders Jostssen ib. och Morten Erickssen paa Diernis euindeligh med Gud, att Ar effter Gudtz Byrd mdlvij Søndag Judica po Lille Kyrekygord var skickett Her Niels Massen, ther bedes och feck ett

fult Sognevinne aff xij loffast Dannemendt, som er Jens Jostssen i Lund, Niels Perssen i Greisboll, Jens Nielssen i Klitt, Anders Jostssen i Lundt, Oloff Erigssen ib., Chresten Nielssen ib., Søren Massen Beret, Michell Knudssen i Huoll, Laurits Jensen i Skadhou, Morten Erigssen, Nis Michelssen i Mørop och Nis Perssen ib., huilcke for<sup>ne</sup> xij loffast Danne-  
mend alle endrectelige vonne met opract Finger och Helgens Iidt, atthij haffuer hørd och spord aff Fader och Foreldre, att then Gard, som Anders Perssen paa Beriitt nu i boer, att then haffuer thij holt for Prestegardtt y Lille Sogenn, och mindis somme aff oss y lx Ar och somme i xl Ar och somme i xxx Ar och huer efftersom sin Alder, som thy lengst kand mindis, tha haffuer thy holt samme Gardt, som Anders Perssen iboer, for Prestegard y Lille Sogenn. Atty soo vonne, thet vinner vy met vorth Indselle neden po thette Breff. Datum ut supra.

## 4.

Wij Christiann thenn thredie mett Guds Naade Dan-  
marcks, Noriigis, Wenndis och Gottis Koning, Hertug wtj Slesuiig, Holstenn, Stormarenn och Dytmerskenn, Greffue wtj Oldennboriig och Delmennhorst, gjør alle witterliigt mett thette wortt opne Breff, at Aar epthter Guds Byrdtt mdlviiij thenn Fredag nest epthter stj Egidi Dag wtj wor Kiøbstet Aalborg neruerenndis oss elsk<sup>e</sup> Erick Krabbe, Jørgenn Lycke, Niels Lannge, Iuer Krabbe och Peder Belle wor tro Menndtt och Raadtt, wor skickitt for oss paa wortt Rettherting Her Niels Matssenn, Sognneprest tiill Themerby och Lille Sogenn Kierckier, och seg beklagede, hurledis oss elsk<sup>e</sup> Knudt Gyllenstiernn, wor Manndt, Thienner och Embitzmanndtt wtj Westeruiig Closter, emodt wortt opne besiiglede Breff wfor-  
retthert hannum paa sinn Prestegaardtt Kierup Gaardtt och haffuer laditt sinn Diellefogitt dielle hannum tiill Thinge emodtt wor Ordinantzts Lydelsse och will threnge hannum aff sinn rette Prestegaardtt, hanndt iboer, som haffuer wertt rett Prestegaardtt wtj ett halthundertt Aar och lennger, som hanndt haffuer Breff och Siigell paa, och wtj Rette lagde Her Niels Matssenn et Breff, som oss elsk<sup>e</sup> Otte Bragde, Embitzmanndtt her paa wortt Slott Aalboriighus, Mester Lauretzs Nielssenn, thenn Tiidtt Superintendent wtj Winndelboo Stigtt, mett fler

wdgiuffuitt hagde wtj Aalborrig sancti Mickils Dag anno mdlv, lydenendis, att the haffue seet, hørtt och lest ett wortt eigett obnne besiiglett Pergmenntzs Breff, wdgiuffuitt wtj wor Stadtt Kiøbinghagenn anno mdlv Thorsdagenn eptther Synndagenn Jubilate om hues Wnnderhølling wij haffue tillagdt Presternne wtj Winndelbo Stiiigt, huilckett Breff blannt annditt bemeller, Prestenn tiill Themerby och Lille Sogenn wtj Hannheritt skall wer quitt for the xv Pundt Kornn, enn obenn Kieller och andenn Westeruiig Closters Thynnge, som Prestenn tiill same Sogenn hertiill giordtt och giiffuitt haffuer, som same wortt eiigett opne Breff ytthermer inndholler och wdwisser, som her och nu tilstede wor. Thertiill suartt Knudtt Gyllenstiernn, at hanndt haffuer funditt for seg wtj Westeruiig Closters Jordebog, at thenn Gaardtt, Her Niels Matssenn ibor, mett Rette hør tiill Westeruiig Closter och gaffuis aff thenn tiill Clostertt ij Lester Kornn och mer och wor ther tiill mett enn obenn Kielder tiill Clostertt, och mennte Knudt Gyllenstiernn therfor, at om Prestenn eptther wortt Breffuis Lydelsse skulle wer quitt for xv Pundtt Kornn, burde hannum alliigeuell at giiffue the ix Pundt Kornn tiill Klosterett eptther Jordebogenns Lydelsse. Ther tiill suartt Her Niels Mattssen, at wortt Breff lyder, att hanndt schall wer quitt for the xv Pundt Kornn, enn obenn Kielder och andenn Westeruiig Closters Tynnge, och satte Her Niels therfor wtj alle Rette, om hannum icke bør quitt att wer for alt ytthermer Tiltalle aff Knudt Gyllenstiernn, och om hannum eptther wortt opne Breffuis Lydelsse icke bør sinn Prestegaardtt, hanndtt ibor, quitt och frij at beholle, mett fler Ordtt och Thalle, thenum ther om emellom wor. Tha eptther Tiltall, Giennsuar och Sagenns Legliighet wor ther saa paasagdt for Rette, at forskreffne Her Niels Matssenn bør forskreffne Prestegaardtt, hanndt nw wtj boer, quitt och frij at beholle wdenn aldt Tiltalle och Affgiifft tiill Westeruiig Closter eptther thenne Dag eptther forskreffne wort Breffuis Lydelsse, wij ther om haffue laditt wdga. Datum ut supra.

Nostro ad causas sub sigillo teste Antonio Bryske, Justitiario nostro dilecto.

for alle witherligtt med thette mit obne Breff, att ieg haffuer nu till itt Mageskiiffthe till skiifft Her Siell Nielssen, Sogneprest wdj Themmerby Sogen, enn minne Agere, som liiger nest søndenn till Prestgardenn y Kierupp, som Her Seell nu will lade bøge Hus paa samme Agger, huilcken Ager for<sup>ne</sup> Her Siell skall haffue, nyde, brugge och beholde wigennkallindes aff mig ellir minne Arffuinngē all thennd Stunndt att ieg nyder och beholder thet Wederliig vdenn Thrette; menn huis mig bliiffuer paaferdt noginn Thrette for samme Wederliig, thaa skall Her Seell eller hanns Eptherkommere stannde mig till Retthe epther hanns Breffs Liudelsse, och thette Breff innginn Magtt haffue lenger, imod mig eller mynne Arffuinngē bliiffuer noginn Thrette paaferd for samme Wederliig. Thiill Winndisbiurd trøcker ieg miith Siignethe nedenn paa thette mitt obne Breff, som er giiffuett och schriffuitt wdj Drøstrupp theund 16 Aprillis Aar mdlxxvj.

## 6.

1576. Wy effterschiffne Niels Jennssen y Thomerby och Chrestenn Perssenn y Lundergard kindis och giøre vittherlig for alle y thette vortt obne Breff, att wy haffuir veritt til troffuett aff Anders Perssenn y Drøstrup paa erlige och welbyrdige Jomfru Anne Podebuskesdattirs Wegne paa thenn enne och aff Her Cel y Kierup paa thenn anden Side, att wy skulle offuerwey och grandske thet Wierleg, som for<sup>ne</sup> Jomfru Anne Podebusk skulle igen haffue for thenn Aggir liggendis nest sønden op til Prestgards Gaarddige, som for<sup>ne</sup> Her Cel wille nu bøge itt Ladhuss paa effthir for<sup>ne</sup> Jomfru Anne Podebuskisdathers Beuilge och Samtøcke, tha haffuir wy gran-skett, offuirueyde och forfared samme Skift och Weyregilsse, att for<sup>ne</sup> Jomfru Anne skall igen haffue en Aggir liggerndis nest nordenn till thenn synderst Aggir i Tofften emellom thet Jord, som hører til thenn Gard, som Anne Persdatir yboer, tha till med saa langt wdi Prestegarde Rom westin fraa for<sup>ne</sup> Jomfru Anne Podbuskis Gard sex Faffner till try Stienn, som wy thir satt haffuer, huilcke och sked er mett for<sup>ne</sup> Anne Persdatters Samtøcke, som nu Jomfrue Anne Podbuskisdatters Gard yboer, och thir mett lod for<sup>ne</sup> Her Cel Nielssen och Anders Perssen, Jomfru Anne Podbuskis myndige Fogid sig niøge, som for<sup>ne</sup> stander. Thil Witnisbyrd trøcker jeg Niels



Joenssen och Chrestin Perssen wores Zignette her paa. Datum Kyrup Torsdag nest effther dominica jubilate, som er then 17 Dag Maj Aar 1576.

### 6. Et Kongebrev om 3 Pund Korn<sup>1)</sup> til Blistrup Kirke og 3 Pund Korn til Præsten af Blistrupgaard paa Mors.

I Aalborg Bispearkiv findes et Pergaments Kongebrev af 1549 om ovennævnte Sag. Brevet er meget tydelig skrevet og næstendels vel bevaret; dog er der, rimeligvis ved Fugtighed, ved den ene Sammenlægnings Fold kommen en Række større og mindre Huller deri; men heldigvis er der bevaret en ældre Afskrift deraf, hvorefter Hullerne her ere udfyldte; dog er det saaledes tilsatte indskudt mellem kantede Klammer. Desuden haves en Afskrift af denne Afskrift med en Paategning, som antyder, at Beskadigelsen allerede havde fundet Sted for mere end 200 Aar siden. Denne Paategning lyder saaledes: »Kopien er rigtig efter en Vidisse, som Sognepræsten mig under sin Haand tilskikket haver og med Originalen, saa vidt deraf læses kunde, confereret og lige befunden. Dat. Aalborg den 26 Martii Ao 1666. Anders Andersen.« Ved Siden deraf er tilskrevet: »Paa Hr. Iver Pedersøns Vegne Jens Michelson, Sognepræst til Lørslev.« — Anders Andersen var Biskop i Aalborg 1642—68, Iver Pederson Præst til Vejerslev og Blistrup 1648—75 og Jens Michelsen Præst i Ljørslev 1663—98.

Wy Christiann mett Gwdtz Naade Danmarckis, Norgis, Wenndis oc Gottis Konning, Hertwg wtj Slessuiig, Holstenn, Stormarenn oc Dyttmerskenn, Greffwe wtj Oldennborg och Delmennhorst, giøre alle wettherliigtt, att Aar epther Gudzs Byrdtt mdxlix Manddagenn nest epther sanncti Andree apostoli Dag her paa wortt Slott Nyborg wtj woer egegnu Neruerrelseze neruerrenndis os elskl. Her Eske Bylle Riidder, Hoffmester, Johann Ffriiss tiil Heslegger, woer Canntzeler, Anthonis Bruske til Lanngeszøe, Riigens Cannzeler, wore Mennd oc Raadtt, oc Ffrantz Brochennhuss, wor Mannd, Thienner oc Embitzmandtt paa wortt Slott Nyeborgh, wore skiickett oss elskl. Iwer Jwll tiil Stubbergaardtt, woer Mannd och Tienmere, oc berethe, huorledis att hand for wor Riigis Canntzeler forfuldt

<sup>1)</sup> 1 Pund Rug og Byg = 2 Tdr.

Bliestrwpgaardtt wtj Sønnderherritt wtj Morss liiggenndis mett mere Goedzs tiil Laaess, oc wtj same Forfylgning haffwer Her Jenns Nielszenn, Sogneprest till Weyersløff oc Bliestrw Kyrcker, tagett Giennbreff wtj same Sag, oc ther fore nodis tiil mett enn Steffning aff woer Riigis Cannzeler offuer for<sup>ne</sup> Her Jenns att møde wtj Retthe, oc woer wtj Dag theriis retthe sietthe Wggers Steffnedag i then Sag, oc berette for<sup>ne</sup> Her Jenns, att for<sup>ne</sup> Bliestrup Kyrcke oc Sogneprestenn tiil for<sup>ne</sup> Kyrcke hagde nogenn Anpartt, Loedtt oc Deell wtj for<sup>ne</sup> Bliestrup Gaardz Marck, som for<sup>ne</sup> Iwer Jwll loedtt forfølliige till Laass, oc i Retthe lagde ett obiitt besegliitt Pergemendzs Breff, som enn Ffrue mett Naffnn Ffrwe Karine aff Hostrup oc hendis Sønn Peder Henriickssen besegliitt oc wdttgiifuit haffue indhollenndis, att the hagde nogenn Eyendom wtj Bliestrwpgaardtt aff Biscop Ib aff Wenndsyszell wtj Laonn oc Leye att beholle wtj theriis Liiffstiiddt oc ther til mett ald thenn Jordtt, som Bliestrw Kyrcke oc Prestenn hagde wtj Bliestrup Marck oc ther aff att giuffue three Pund Kornn tiill Bliestrup Kyrcke oc three Pund Kornn tiil Prestenn tiil aarliige Rennthe. Ther til swariitt for<sup>ne</sup> Iwer Jwll och berethe, att hand hagde kiøfftt Bliestrup Gaardtt aff oss for ett friett Enmercke ingthet wndertagit wdenn thre Pund Kornn, som Prestenn til Bliestrup skulle haffwe, oc three Pund Kornn tiil Bliestrup Kyrcke, oc beuiste mett enn Laugheffd wdgiifuit Aer medcxj, att for<sup>ne</sup> Bliestrup Gaardtt wor indwortt tiil Stubbercloster ingthett wndertagit wthenn thre Pwndtt Kornn tiil Bliestrup Kyrcke oc thre Pund Kornn tiil Prestenn ther samestedtzs, som thennom aarliigenn skall ydis ther aff, oc ydermere berethe for<sup>ne</sup> Iwer Jwll, att for<sup>ne</sup> Her [Jenns] aldriig skall beuisse, att Kyrckenn eller Presten nogenn Tiid haffuer hafftt nogenn Brwgelsse wtj Bliestrup Marck wthenn thennd Tiid for<sup>ne</sup> Ffrw Karine oc hindis Sønn haffde thet wtj Forlening aff for<sup>ne</sup> Stubbercloster, huilekit och for<sup>ne</sup> Iwer Jwll mett Tiingswiunder beuiste att the icke heller hafftt haffue. Sameledis berethe for<sup>ne</sup> Iwer Jwll, att epherthij for<sup>ne</sup> Ffrwe Karine oc hindis Sønn hagde same Gaardtt icke [wden wtj Laonn oc Leye], tha hagde the ingenn Magtt til att tiilstede nogenn att haffue Brwgellse wtj Bliestrup Marck lennger, ennd the leffwede [epther] Forpliigteelsse Breff, the eller annder, som same Gaardtt haffwe haffdt wtj Leye, ther paa fran thennom

giiffuitt haffwe burde [ingenn ther wtj att haffwe Brwgellsse]. Tisligeste beretthe Iwer Jwll, att Biscopen aff Wændsyssell hagde oc tagett seg enn Gaardtt til wtj Em, liggendis [wtj same Sogenn oc] beretthe, att thenn burde werre een Prestegaardtt til Bliestrup Kyrcke, oc huis ydermere Retthiighedt, som Kyrckenn oc Prestenn hagde wtj Bliestrup Marek, thet woer Bliestrup Gaardtt paatrenngdtt mett Wretthe. Mett flere Ordtt oc Talle, som thennom ther om emellom løeb. Tha epher Sagenns Leygliighedtt wortthe for<sup>ne</sup> Iwer Jwll oc Her Jenns saa epher begge theris Tiilladelsse oc mett wore [Bewilling] oc Samtycke til Mynndeliighedtt forenth och forliigthe, att for<sup>ne</sup> Iwer Jwll oc hanns Arffuinge skulle nyde oc beholle [for<sup>ne</sup> Bliestrup Gaardtt for] ett friett Ennmercke epher the Skodebreffue oc Laugheffder, som hannd ther paa haffuer, dog saa, att for<sup>ne</sup> Iwer Jwll [oc hanns Arffuinge] skulle aarliigenn lade fornøge til for<sup>ne</sup> Bliestrup Kyrcke oc til Prestenn ther samstedtz huer thennom thre Pund Kornn oc lade [wdwiisze Prestenn for] seg oc sine Epherkomere wtj Bliestrup Marek saa megenn Enng, som hannd kannd bierge thre Leess Høe paa. Giiffuitt Aar, Dagh oc Stedtt, som forskreffuit staar. Wnder wortt Signett.

---

## Regnskab

over

### det jyske historisk-topografiske Selskabs Indtægter og Udgifter i Aaret 1888.

---

#### Indtægt.

1. Kassebeholdning fra forrige Aar .....	Kr. 141. 63.
2. Medlemsbidrag .....	1136. «.
3. Renter af Indskrivningsbevis .....	7. «.
4. Til gode hos Boghandler M. M. Schultz .....	5. 51.

I alt Indtægt Kr. 1290. 14.

---

Desuden ejer Selskabet indestaaende i Aalborg Sparekasse 300 Kr. med paaløbne Renter.

## Meddelelser fra Aalborg Bispearkiv.

Ved D. H. Wulff.

(Fortsat.)

---

### 7. Løn for Præsten i Vestervig.

Christiern Kieldssen, Sogennpresth wdj Westeruigh Sogenn, giørrer wiitterliigt for alle med dette mitt obne Breff och eghen Handskrift, att iegh haffuer nu giordtt enn Forieningh med erliigh och welbørdiigh Mand Her Knud Gyldenstierne, kon. Maietts. Lensmandtt wdj Westeruigh, mynn kiere Husbond, om mynn Wnderholding och Løn for denn Kirketienniste, som iegh haffuer giordt fraa Paaske nu sist och framelis skall giørre till Paaske førstkomendis wdj saa Maade, att Her Knud Gyldenstierne haffuer wntt megh Tingaartt, som iegh nu wdj boer, tiill en Prestegaard med Agger och Engh, som leggher tiill for<sup>ne</sup> Gaard, och dertiill haffuer hand wntt megh dy iiij Aggher nordest y Suen Tofft och alt dett Haffuerland leggendis østen Hanbierre och Østersgaardz Tofft saa wiitt och brett, som Her Peder hagde, och frij Ildingsbringh y Hieden; men dy ij Aggher, som leger y Trankiers Marek, och iij Agger, som leggher y Narbo Marek och en y Kiargaardz Marek haffuer hand icke wntt megh, men alt dett andiitt Jord haffuer hand wntt megh, och dertiill haffuer hand fornygett megh med iij Lesther Korn baade dette Aar och saa lenge iegh tienner hannem och den tredie Partt aff all Queghtiende och alt Offrett epter myn Tække och Mynde, saa iegh tacker hannem Ere och gott, och wiill beuisse hannem myn tiilberliig Tioniste. Tiill ydermiere Windisbord ydmygeliig tiillbeder iegh erliig och welbørdiig Frue, Frue Susanna Lychisdatter tiill Nobbell att

bezegle for megh och Niels Massen y Tobøll, Niels Anderssen i Kiargaard och Jens Perssen y Willerup, dj iegh haffuer icke Indzegell. Datum Vesteruigh anno dnj 1557.

ij Lester Byg och j (o: 1/2) Lest Rugh. (Fire Voxsegl.)

### 8. Øland Præstegaard og Sognekald.

Knud Guldennsternne tiill Vosburig giører vittherlig for alle mett thette mytt obne Breff, att ieg eptther konn. Maittz. Befaliing haffuer vdlagdt thenne Breffuiser Her Bertill Jennsenn, Sogennprest tiill Øecloster Kyrke, enn Gaardt lignendis paa Øelands y Østerbø, som Niels Mogennessen och Las Mogennessen yboer, oc skiiller aarligen j Thønne Høstesild oc ij Hønns, oc ienn Gaard, som Peder Mogennessen iboer, skiller aarligen j Pund Maltt, vj Vold Syld, ij Hønns; ther tiill mett iij Støker Iord ligendis y Vesterbye Mark, som liger tiill thenn Gaardt y Østerbye, Las Seffrennssen iboer, oc ij Støker Iordtt, som Enuold Seffrenssenn nu haffuer aff Øecloster y thenn vesterste oc nordeste Vonng. Ther tiill mett thenn Thynnd, Tienerenn ther paa Landtt tynder, huad som helst thett er eller vere kand aarligen att beholde. Thise forskreffne Eyendom mett Agger, Engg og Thynnd haffuer ieg vnndtt och tilladtt forskreffne Her Bertill tiill att vere synne retthe Prestegaardt ther paa Øelands, oc thenn nu strax sanncte Michels Dag att annamme till seg, dog mett saadann Skiell och Vilkuor, att forskreffne Her Bertill Jennssen skall vere meg oc myne Folck oc sidenn menige Sogennfolck paa Øelands enn rett, god Pastor oc Siellsørger att predicke oss Euangelium for och vdttdielle thett helige Sacramentt mett ander tilbørlig rette Presteembøde oc Tiennist, som en Sogennprest bør att giøre syne Sogennfolck. Till Viindzburd trøker ieg mytt Signett neden paa thette Breff. Datum Vesteruig then 2. Dag Augusti Aar 1557.

### 9. Jørgen Mortensens Kaldsbrev som Superintendent over Vendelbo Stift.

Wij Christiann thenn tredie mett Guds Naade Danmarkis, Norgis, Venndis och Gottis Koning, Hertug wdj Hollstenn, Stormarn och Dyttmerskenn, Greffue wdj Olldennborg och Dellmennhorst, giøre alle witterligt, atth wij nu haffue forordinerit, thilltroet och befallitt och nu mett thette wortt opne

Breff forordinere, tiltroe, befalle och Fuldmagt giffue oss elskl. hederlig och hoglerd Mandh Mester Jørgenn Morthensen att were Superintendent offuer alltt Wenndelbostigt, ther att drage omkringh och haffue Tillsiunn wdj alle geistligh Sager, och predicke och lere Guds Ordh och thett hellige Euangelium rennth och clartt for Allmuenn och visiterere alle Sognnekierker och haffue flittig Tilsiuun, saa Guds Ord och Euangelium predickis och leris rennt och clartt offuer alltt Stigthett, och att Religionenn hollis wed Magt, och i alle Maade rette seg epther thenne wor obne beschreffne Reformatzs och Ordinantzs, som wij hanom medgiffuett haffuer. Thij bede wij och biude alle wore Fogiter och mienige Addell och Riderskaff offuer allt for<sup>ne</sup> Wenndelbo Stigt boennis, attj for<sup>ne</sup> Mester Jørgenn wdj same synn Superintendentz Embede paa wore Wegne ere bystandigh, och hanom ther huos handt haffue och beskierme. Thesligeste biude wij mienige Almuge, geistlig och wertzlig, ingen wundertagett ther samesteds, attj retthe ether epther same wor Reformatzs och Ordinantzs, som hand ether i saa Maade paa wore Weggne forgiffuennis worder, thenn i alle Maade att fuldgjøre och wedh Magt holle, epther som thenn wdi alle Maade wduiser och indeholler, och lader thett ingennlunde.

Giffuett paa wortt Slott Kiøpnehaffen

then 19 Januarij Aar mdlviij.

Wnder wortt Siignneth.

*Christian.*

(L. S.)

### **Kongens Samtykke til Valget af den næste Superintendent i Aalborg Jacob Jensen (Holm).**

Frederich thend anden med Gudtz Naade Danmarekis, Norgis, Wendis och Gottis Koning. Wor Gunst tilforrn. Wiider, att hederlige och wellerde Mennd Proffuester och Prester wdj Wendelboe Stigt, som ther thill haffue werritt forordnitt, haffue wnderdanigh laditt giffue oss tilkiende, huorledis att the epther Ordinantzen haffue werritt tilsammen epther theris fremfarne Superintendentis Affgang och haffue thennem beraadslagitt om en duelig och skickelig Mand wdj hanns Sted att wduelge, och epther saadan theris welbethechte christelig Beraadslag haffue eblantt andre kalditt och thillneffnd ether, tha haffue wij wdj same theris Wall och Kald naadigt ladett

oss befalde och giffuitt wor Samtøcke paa ethers Person, forsehendis oss naadigt, attj wdj thett, som wdj saa Maade ordentlich tilfordris och Gudtz Ehris och hans hellige Ordzt Forfremmelse och thend christne Menighedtz wdj for<sup>ne</sup> Stigt theris Thieniste meenendis och anrørendis er, skulle findis guoduillig, thi bede wj ether och begierre, attj rette ethers Leylighz ther epther och wille werre fortencckt wdj att kome hoes oss tillstede wdj thilstandende Bededage, saa I tha kunde giøre oss Superintendentz Eed epther Ordinantzen och siden thage wiidere Beskeed hoes oss, som wdj thend Bestilling er behørlig. Ther med skeer wor Wilge. Beffallendis ether Gud.

Schreffuett wdj Stadtzgaard

thennd xvij Dag Martij Aar mdlxxxvij.

Wnnder wortt Signett

(L. S.)

*Friderich.*

Udskriften er: Oss elskl. hederlig och høyerdt Mand Mester Jacob Jensenn, Cannick wdj Wiiborgh Domckircke.

## 10. Om at skaffe en nyudvalgt Biskop Bolig, Heste og Vogn.

Efter Biskop Laurids Nielsens Død 1557 blev Jørgen Mortensen Bornholm af Kongen kaldet til Biskop over Aalborg Stift i Følge Kaldsbrev af 19. Januar 1558 (se foran S. 387) og Brev til Stiftslensmanden af 21. Januar 1558, meddelt af H. F. Rørdam i »Danske Kirkelove« I, 510—2. Hertil slutter sig nedenstaaende Befaling, der meddeles efter en samtidig Afskrift i Aalborg Bispearkiv.

Christian then tredie medt Gudtz Naade Danmarckis, Norgis, Vendis oc Gottis Koninghe etc. Wor Gunst tilforn. Wiidt, att eptherdi oss elskelige Mesther Jørghenn Morthensenn skall were Superintendent wdj Vendelboe Stiget och nu strax skall giiffue seg affstedt och bliffue ther, och handt inghenn Werelsse haffwer att boe wdj, tha bede wij thegh och wille, att thu forhandlere thett saa mett Mesther Lauritzis Høstrwe, att hun strax lader hannem fange Superintendentens Residentz och all Superintendentens Rente, och hwes hende epther hinders Hosbuntze forneffde Mestere Lauritzis Død mett rette tilkommer, thett were seg anthen Woninghe eller Renthe, at thu thett wdj andre Maade paa wore Wegne fornøgere hinde. Och eptherdi att for<sup>ne</sup> Mesther Jørghenn icke haffwer Heste, Woghen till att brughe, naar handt skall visiterere wdj Stigtet,

bede wij theg och wille, att thu laanere hannem ij goede Heste och en Woghenn till thenne førsthe Visitatzs, paa thett handt thiss snarere kunde komme till att visiterere. Ther mett skeer wor .Wilghe; thi ladt thett ingenlunde. Beffalendis etther Gudt. Sereffuit paa wort Slott Kiøbnehaffn then xix Dagh Februarij Aar mdlviiij. Wunder wort Signethe.

## II. To Adkomstbreve paa Ejendom til Sindal Præstegaard.

1. 1559 (1479). Jens Fues, Dommer tiill Horns Heridtzting, Las Schriffuer y Aassen, Mickill Jerickssen y Rootued, Mas Nielssen y Gygord, Anders Anderssen y Ugelby och Las Tussen y Narbindzløff ewindeligh met Gud kundgiøre, at Aar effther Gudz Byrdt 1559 then Mandag nest effther Philippi et Jackobi tha war skickedt for aass paa for<sup>ne</sup> Tingh hederlig Mand Her Olluff Laurissen, Sogneprest till Søndall Kyrcky, ther lydeligen eskedt, bedis och fieck iett fuldt wuuldige Tingsvinde aff viij troeffast Danemend, som var Las Tussen y Narbindzløff, Mickell Ierickssen y Rootued, Mas Nielssenn y Gygord, Niels Perssen y Rauffdrup, Anders Anderssen y Ugelby, Seuren Ienssen ib., Jens Massen y Stabeck och Tøger Ienssen y Tornby, hwileke for<sup>ne</sup> viij Danemend alle sandrecteligenn vonde paa thiere gode Troo, Siell och rette Gudz Sandhet met oprackt Finger och Helgensiedt, at thy lydeligen saa och hørde, att for<sup>ne</sup> Her Olluff Laurissen stoed her inden Tingj samme Dag och loed lydeligen læsse iett obne besegledt Permenttbrev lydendes paa nogen Eydom, som ligger till for<sup>ne</sup> Søndall Præstegordt, lydendes Ord fraa Ordt som her effther følger: Alle Mend, thette Breff seer eller høre læsse, hilsse wy Per Laurissen, Præst och Cappellan paa Asdall, Hans Bagj aff Voen Væbener, Niels Laurissen y Togholt, Nis Kortssen, Jesper Perssen, Ehwe Terckelssen och Jes Mickkelssen y Togholt ewindeligh met Gud. Kwndgiøre wy alle met thette wort obne Breff, at Aar vnder Gudz Byrdth medlxxix Søndag nest for Kyndermidag var skickedt for aass och for mange andre fleere gode Danemendt och menige Sognemend y Søndall Sogen paa Søndall Kyrckygord thenne Breuissar Her Olluff Laurissen, Sogneprest y Søndall, loglig esked aff Soguemend, som tha neruændes, fieck och framlede ett fullt Sognevinne aff xij Danemend, saa som er Per Troelssen, Ehwe Terckelssen, Jes Gødickssen, Jens Mickelssen, Mas Lidell, Jesper Perssen, Jes Troelssen, Joen Yttzen, Olluff



Scourenssen, Las Baggj, Nis Kortssen och Terckell Chrestensen, hwilcke for<sup>ne</sup> xij Danemend endrecteligen vonde met en Røst och samledt Hender paa tiære gode Troo, Siell och rette Sannen, at somme aff thennem er siell fuld vitterligt och myndis y lx Aar och lenger och somme aff thennem haffuer hardt och spordt aff andre gamle Danemend, som er fød y Søndall Sogen, och aff diere Forelder, som er Stii Mickelssen, Nis Mickelssen och Las Olssen Smedt, och myndis thennem y lxx Aar y Gudz Sandhet, at Kyreky Hollum, som ligger y Fiilstedt Aa och Marek, er Enng och Grund till Søndall Prestgordt. Item er och fuldt vitterlig, at Prestegord haffuer siitt Feydrøfft och loedt skyufft Iord till iett Pund Rugg y Barekhiødt och loedt skyufft Enng neden for och er Prestegordtz rette Feydrøfft fram at Søndall och offuer Kierredt, som then Feybrou nu ligger, som Her Olluff haffuer giordt och værøitt ther aff gamle Tiidt wlast och wkiærd y roliig Heeffdt, och war Her Olluff foruist thet Brooustedt aff Sognemenden, som ther affwiste, och aldrig som aas kand myndes ther var Eng østen Feebrouen norden Becken, far Mas Sommersen hug op aff Skou, och ey synden Becken och østen Broen yddermere, end som norden er, och er Barekhiøde ingen Iendiell till Syndallund. Item haffuer Prestgord synn rette Hiemell met Skoou, Jord och Feydrøfft alle Søndall Fang inden alle fire Marckeskiell och Mode. Item Søndallundt hans rette Gordegard er synden nest wdt met Veyen och stander then Leystolp endtnu sønden met Veyen, som hans Gordeleydt var yhength, och ey var Giard norden offuer Veyen, for Mas Sommersen giærdhet y alle Granders Forthoufft och thennem till Trengzell och Forfang, och haffuer thet værøitt loglig forfuld met Synn aff Hans Baggj, at thet er wloglig giord, och er last och kiærd huert Aar siiden. At saa er gonget och faret y Gudz Sandhet, som for er screffuit, thet hørde vy och saa. Thill Vindisbyrd henger vy vore Indzegell neden for thette Breff. Att saa gick och foer y Sandhet, som for stander screffuit och for<sup>ne</sup> viij Danemend saa for aass wonde, thet hørde vy och saa. Thet vinde vy met vore Indzegell tryckendis neden paa thette Breff. Datum anno die loco vt supra.

2. 1569. Jens Anderssen y Sønderbindzløff, sidendis den Tiidt y Dommerens Stedt till Horns Herriidtzting, Las Skriffuer

y Aassen, Jep Seurensen y Jeggaas, Simen Tammissen y Hiegordt, Simen Perssen y Grymershaffue och Las Martenssen y Aagordt gjør alle vitterligt, att Aar effther Gudz Byrdt mdlxix then Mandag nest epher Snapzting tha war skickett for aass hederlig Mandt Her Olluff Laurissen y Søndall Prestgordt, ther lydeligen esked, bedis och fick iett fuldt wuuldige Tingsvinde aff viij troofast Dannemendt, som var Jep Seurensen y Jeegaass, Simen Tammissen y Hiegordt, Las Martenssen y Aagordt, Simen Perssen y Grymershaffue, Las Biil y Narbindzløff, Niels Mickelssen *ibid.*, Kield Jenssen y Sønderskou och Jesper Seurensen y Astrup, hwilcke for<sup>ne</sup> viij Dannemendt alle samdirecteligen vonde paa thiære gode Troo, Siell och rette Gudz Sandhet met opracht Finger och Helgens Jeedt, atthy lydeligen saa och hørde, att for<sup>ne</sup> Her Olluff Laurissen stoed her inden Tingj samme Dag och loed lydelegen læsse ij obne beseglede Breffue, som indholder nogen Artikler, som her effther følger: Jeg Matz Pouelssen, Borger paa Skaffuen, kiendis och gjør for alle vitterligt met thette mitt obne Breff, att thet er liiij Aar, siden jeg var huoes Anders Fønboussen y Søndall Prestgordt, tha war Jendell emellom Becken Jendell till Søndall Prestgordt. Att saa er y Gudz Sandhiedt bestoer jeg met myn Helgens Jeedt, tryckendis mitt Indzegell neden thette mit obne Breff. Screffuit paa Skaffuen Løffuerdag nest effther Hellig tre Kongers Dag Aar 1569. Item Jep Biørn Jenssen y Routued kiendis y thette mitt obne Breff, att thet er mig y Gudz Sandhet fuld vitterligt, att om 1 Aar moedt var jeg y Søndall Prestgord huos myn Morfader Anders Fønboussen, tha war Jendiell emellom beggi Becke var Prestgordtz Jendiell och vester op met then sønder Beck offuer Fiilsted Spong och siden nar op met Becken till then Brynn, ther lygger vester paa Haffueagger, thet var Jendell till Søndall Prestgordt. Till Vindesbyrdt, att thet saa er y Sandhet, trækker jeg mitt Indzegell neden thette mit obne Breff. Datum Knyffholt Hellig tre Konger Affthen Aar 1569. Fremdelis vantt och kundgiorde Las Baggi y Tuerstedt Torp met hans Helgens Jeedt, att hand myndis y xl Aar, tha var hand huoes hans Fader Jens Baggi y Søndall; denn Tid var Jendell, som ligger sudost fraa Prestgordt, Prestgordtz rette Jendell, och the Mendt y Søndall holtthe Wocht paa thiære Swin fraa for<sup>ne</sup> Jendell, nar der wore Angrøe, och stoed Pouell Haraldssen

och Jens Perssen her inden Tingi samme Dag och bestoet, at dy var for Starupzgodtz Port paa Jwell Dag siist forleydenn och loffligenn gaff erlige oc velbyrdig Mandt Biørn Kaaes Varssell for samme Vinde. Att saa gick och foer y Sandhet, som forscreffuit staar, thet hørde wy och saa. Thet vinde vy met vore Indzegell tryckendis neden paa thette Breff.

## 12. Til Tæbring Sognekalds Historie.

Foruden den Sandemænds Forretning af 1521 angaaende Tæbring Præstegaard paa Mors, som Biskop P. Chr. Kierkegaard har meddelt efter Originalen i Aalborg Bispearkiv i Ny kirkehistoriske Samlinger II B. S. 337—8, findes endnu sammesteds nedenstaaende Aktstykker, som her meddeles til yderligere Oplysning om Sognekaldets Historie.

### 1.

1574.<sup>1)</sup> Frederich thennd anden med Gudtz Naade Danmarckis, Norgis, Wenndis och Gottis Konig. Wor synnerlig Gunst tilforn. Wiider, att effther thij thenne Breffuiser, Her Anders Morthenssen haffuer nogen Tidt forledenn laditt giffue oss tillkiende, huorledis hannd haffde enn saare rennge Prestegaard, saa hannd ther aff icke kunde holde siigh, tha haffue wij thennd Tiid naadigst bewilgitt och tilllatth, att hannd och hanns Efftherkomere motte for Schiild och Lanndgiæld nyede, bruge och beholde enn Kierekegaard, liggendis wdij Thiiberig i Morss, dogh att hannd sielff skulle forunde Bondenn aff Gaarden, effthersom wortt Breff, hand samme Tiidt ther paa forhuerffuett haffuer, ydermere formelder och wdwiser. Och efftherthij for<sup>ne</sup> Her Anders Morthenssen beklager, att hand med for<sup>ne</sup> Bonde icke kannnd bliffue till enns, att hannd will slippe Gaarden, bede wij ether och begierre, att ij medt thet første will beskeide begge Partherne till ether och tha att giøre ethers største och mueligiste Fliidt, attij thennom ther om endeligen kunde forenne och fordrage, saa att for<sup>ne</sup> Her Anders nyder och bekomer Gaarden, och hannd fannger att wide, huad hannd ther for skall giffue Bonnden, att hannd thend franthreder och oplader, effthersom billiigit och rett kannnd werre, och ther om forhandeller med thenom till Ende. Ther med giøre i oss synnderligen till Willige. Schreffuit paa

<sup>1)</sup> Jfr. hermed Rørdam: Danske Kirkelove II, S. 210.

wortt Slott Skanderborg thennd 1 Dag Ochoberis Aar mdlxxiiij.  
Wnder wortt Siignete.

## 2.

1587. Vi Frederik den anden o. s. v. gjøre alle vitterligt, at eftersom vi nogen Tid siden forleden have naadigst bevilget og tilladt, at en Kirkegaard udi Tæbring udi Mors maa bruges til Præstegaarden sammesteds for for<sup>ne</sup> Præstegaards Rettighed, dog saa, at deraf skulde gives til Kirken 6 Tdr. Byg og til Kronen 1 Pund Havre, 1 Svin, 1 Lam, 1 Gaas, 2 Høns, 2 Snese Aal, som vort Brev, derom er udgivet, ydermere indeholder og udviser, og os elskl. hæderlig Mand Hr. Christen Lauritzen, Sognepræst til Tæbring Sogn, har underdanigst ladet give os tilkjende, at der fordres Tiende af ham af samme Gaard, da, efterdi for<sup>ne</sup> Gaards Ejendom bruges af Præsten og Præster almindelig ere forskaanede for Tiende at give af de Gaarde, de besidde og bruge, have vi af vor synderlig Gunst og Naade undt og tilladt og nu med dette vort aabne Brev unde og tillade, at for<sup>ne</sup> Hr. Christen Lauritzen og hans Efterkommere, Sognepræster udi for<sup>ne</sup> Tæbring maa og skulle være og blive kvit, fri og forskaanet for Tiende at give af for<sup>ne</sup> Kirkegaard, til saa længe vi anderledes derom tilsigendes vorder. O. s. v. Givet paa vort Slot Hald d. 20. Juli Aar 1587.

*Friderich.*

### 13. Kongeligt Brev paa Thisted Bispegaard til Præstegaard.

Wij effterschreffinne Anders Morsing, Anders Niilsenn, Borgemester, Suenndt Kremmer, Niils Niilsenn, Matz Schriiffuer, Chrestenn Niilsenn, Niils Krab, Hanns Badsker, Annders Wennedelboe, Per Jennsenn Dollerup, Chrestenn Jennsenn Skreder och Jenns Sørennsenn, Raadmenndt y Thiisted, giør wiitherliigh for alle, att wy haffuer siiett, hørtt och anamett thiil oss wdj woriis och Byeens Foruariungh och Giemme aff woriis Siellsørger och Sognneprest hederlig och høglertt Manndt Mester Jørgenn Lauritzen ett konngeliige May. wor allernaadigste Heriis obnne, besøgett Breff wfforfalskett, wstunngedt och wfformørkett, liudindis y alle Made Ordt fraa Ordt, som her effther følger: Wy Frederiich thenn anndenn med Gudz Naade Danmarekys, Norgiis, Wendiis och Gotiis Koniinng, Hertogh wdy Slesuiigh, Holsthenn, Stormarun och Dytmerskenn,

Greffue wdy Oldennborigh och Dylmennhorsth, giør alle wiitherliight, att efftherthi oss elsk<sup>ie</sup> hederliigh och høglert Mandd Mester Jørgenn Lauritzenn, Sognneprest wdj wor Kiøpstedt Thiistedt, vnderdaniigste segh for oss haffuer beklaget, huorlediis hanndt haffuer inngenn Prestegaardt, menn maa leiice sig Hus och Woniinng och giiffuer thiillkiiennde, att Biispgaardenn ther wdj Byenn thiillfornn skall haffue werett Prestegaarden, huilekenn oss elsk. Godske Brockennhus, woer Mandd och Thienner hanem giuerne wiill affstaa, thesom wy thet ellers wiille samtøcke, thaa paa thet for<sup>ne</sup> Miisther Jørgenn Lauritzenn, saa wel som hanns Efftherkommer Presther wdj for<sup>ne</sup> Thiistedt kanndh haffue thiieriis wiisse Prestegaardt att bou wdj, haffuer wy aff wor sønderliige Gunnsth och Nade unnt. beuelget och thiillatt och nu met thete wort obenne Breff wnder, beuelger och thiillader, att for<sup>ne</sup> Mester Jørgenn Lauriitzenn och hanns Efftherkommere Sognneprester wdy for<sup>ne</sup> Thiistedt maa och skulle altiindh hereffther thiill euigh Tiidt haffue, nyde, bruge och beholle for<sup>ne</sup> Biispgaardenn wdj Thiistedt met sinn Bøgniinng och Eyenndomme wdj Lenngdenn och Bredenn, som thenn nu begrebenn och forefundenn er. Thj forbiuder wy worre Fougiter, Embitzmenndt och alle andre for<sup>ne</sup> Mester Jørgenn Lauriitzenn elier hanns Efftherkommere Sognneprester wdj for<sup>ne</sup> Thiistedt her y modt paa for<sup>ne</sup> Biispgaardt wdj Thiisted, som forskreffuitt stander, att hiindre eller wdj nogen Maade Forfanng att giøre vnder vortt Hyldiiste och Nade. Giiffuet paa vort Slott Koldiinnghus thenn x Dag Martij Aar mdlxxix. Wnder wort Siingnette.

*Frederich.*

Huilekett for<sup>ne</sup> konngliige May. obenne, beseglett Breff, som wy aff for<sup>ne</sup> woriis Sielsørger och Sognneprest Mester Jørgenn Lauriitzenn nu anamett haffuer, wij beplliecter os wdj guode Foruarinng och thiill guode Reede att holle och giemme same for<sup>ne</sup> konngliige May. Breff wdj woriis och Byenns Giemme och Foruarinngh wskadt y alle Maade, om enntenn konngliig May.<sup>s</sup> Lennsmandd, Biispenn eller for<sup>ne</sup> Mester Jørgenn Lauritzen eller hanns Efftherkommere Sognneprester wdj Thiistedt thenn eskeer eller begiierer. Att saa vdj Sandhed er, som forskreffuitt stander, thrøcker wy woriis Stazinndsegell nedenn for thette woriis obenne Breff. •Ex Thiistedt st. Woldborig Dag Aar mdlxxix.

#### 14. Frederik den andens Brev paa Ramsing Jord til Præsten i Solbjerg.

Wy Friderick med Guds Nade Danmarckis, Norgis, Vendis och Gotthis Konning, Hertug wdi Slessuig, Holsten, Stormarren och Dyttmersken, Greffue wdi Oldenburg och Delmenhorst, gjører alle vitterlig, att effthersom denne Breffviser hederlig Mandt Her Matz Nielssen wdi Solbjerg haffuer ladit berette for oss sig att haffue en megit ringe Gaardt att boe paa, huorfaar hand haffuer sted och fest aff vor Stigtzlenmand paa Hald oss elskelig Niels Joenssen, vor Mand och Tienner, en Iord, kaldis Ramsing Iordt, som paa ith Affbygge aff en Kronens Gaardt wdi for<sup>ne</sup> Solbierig ligendis, for den sedvanlig Landgiæld, deraff ganger, tha haffuer wy aff vor synderlig Gunst och Nade wndt och thillatt och nu med ditte vort obne Breff wnder och thillade, at for<sup>ne</sup> Her Matz Nielssen samme Iordt och Egendom maa herefter nyde, bruge och beholde, dog saa att handt aarligen skall giffue deraff thil Haldt Slott for altt den visse Renter, der pleier att affgange, fire gambell Daller och holde samme Bygge vid Mackt, om nogen Huse derpaa findis, och icke borttheffue wnder Præstegaarden den Iord, der thil ligger, wdi nogen Made. Sammeledis haffue vy aff samme Gunst och Nade wnt och thillatt, att handt maa være och bliffue quitt och frij forvthen Arbeid och anden Tyngge aff samme Iordt att gjøre och giffue, thil saa lenge vy anderledis der thilsigendis vorder. Thi forbiude vy vor Fougder, Embedismendt och alle ander forneffnde Her Matz Nielssen her emod, effter som forskreffuit staar, att hindre eller wdi nogen Maade Forfang att gjøre wnder vor Hyldest och Naade. Giffuit paa Haffuerballegaardt then xxviij Dag Novembris. Datum mdlxxix. Wnder vortt Signette.

*Friderich.*

#### 15. Aalborg gamle Bispebolig.

Den nuværende Bispegaard i Aalborg, der ligger paa Algade lige over for Budolfi Kirke, er skjænket 1684 af Kristian den femte til Embedsbolig for Biskoppen. Tidligere skal Bispens »Residens« have ligget i Bispensgade, som da deraf har faaet sit Navn. Om denne ældre Bispebolig findes i Aalborg Bispearkiv et Par gamle Aktstykker, som herved meddeles i deres oprindelige Skikkelse.

## 1.

Hans Ibsøn oc Christen Staffenssøn, Sogneprester i Alborg, Peder Christensøn oc Niels Schriffuer, Radmend oc Borger ibm., gjør vitterligt, att vy haffuer seett, lest oc hørt itt kong. Mats. vor allernadigste vduald Printz oc Koning Christian then fierde Missiue oc Sendebreff med velbyrdige regierindis Radtz Vnderschriffuelse oc Seglen vell foruardt, liudendis Ord fraa Ord, som her efter følger:

Christian thend fierde med Gudtz Naade Daumarekis, Norgis, Wendis oc Gottis vduolde Koning. Wor Gunst thilforn. Vid, att oss elsk. hederlige oc hoglerd Mand, Mester Jacob Jenssen, Superintendent vdj Wendelboe Stigt, haffuer vnderdanigst laditt giffue oss tilkiende, huorledis att hans Residentz vdj Olborg skall vere mөгitt bygfeldig, att then endelig ville hielpis, oc enddog hand mөгitt ther paa haffuer anuendt, siden hand er ther kommen, oc fremdellis gierne ville hielpe ther paa, skall handt dog icke kunde formaa samme Residentz att lade hielpe, saa thet kunde vere bestandige, for then skall vere saa mөгit forfalden. Begierindis therfore vnderdanigst, att vy naadigst ville lade hielpe paa for<sup>ne</sup> hans Residentz, saa hand ther vdj kunde haffue thryggelig Whoning. Tha efftherdj Recessen thilholder, att vor Embitzmendt paa vore Vegne skulle holde Superintendenternis Residentzer vid Bygning, bede vy 'thig oc ville, attu oc paa vore Vegne forthager for<sup>ne</sup> Residentz med nottorftige Bygning, huor Behoff giöris, att lade hielpe, forbygge oc forferdige, saa hand thill sin Husholding ther vdj sig vell behielpe kunde. Oc huiss ther paa opgaar, thitt lader indtskriffue vdj Regenskaff. Ther med skier vor Vilge. Befaliendis thig Gudt. Schreffuit paa vort Slott Kiöpnehaffn then xxviiij May Aar mdlxxxix. Vnder vor Signett.

Hogbet<sup>e</sup> vor allernaadigste vdualde Herre Printz oc Konings thilforordnede regierindis Raadt.

*Niels Kaas*      *Jörgen Rosenkrantz*      *Christoffer Valckendorff*  
egen Hand.                      egen Handt.                      egen Handt.

Oss elsk. erlig oc velbyrdig Offue Lunge, vor Mandt, Thenner oc Embitzmandt paa vort Slott Olborghuss.

Att vy saadan ith Breff haffuer siett, hørt och lest, vinder vy med voris Signether her vnder trygt.

Datum Alborg then 23 Junij Aar 1589.

(L. s.)

## 2.

Peder Michilssenn, Byfogitt y Olborgh, Jens Ibsønn, Peder Kieldtzønn och Lambritt Madzønn, Borger her sam Stedtz, gjør alle vittherliigt, att Aar eptther Gudtz Byrd 1589 Mandagen thenn 23 Junij paa Olborg Bytingh vaar skickitt hederliig och høylerdtt Mand, Mester Jacob Jenssønn Holm, Superintendent vdj Vendelboe Stiigt, hans fuld møndiig Jens Thamssønn, huilcke ther louliigen eskid, bedis och fick etth fuld Tingsuinde aff otthe gode troffaste Danmend, som er Jenns Ibsønn, Anders Madtzønn, Peder Kieldtzønn, Berttiill Madtzønn, Peder Nielssønn, Jens Anderssønn, Jesper Skomager och Morthen Skreder, Borger her sam Stedtz, huilcke for<sup>ne</sup> otthe gode troffast Daumend ther alle samdricteligen vonde paa Tro och retthe Sandenn, att thj saa och hørde her ij Dag paa for<sup>ne</sup> Ting for thennom stande sex Siønssmend, som vaar Lauritz Husom, Peder Christennsønn, Niels Iffuerssønn, Raadmend, Knudt Pouilssønn, Jens Jesperssønn och Hans Kemmere, Borger her sam Stedz, huilcke ther bleff thagiitt aff Thinghj att besee thenn Gaard, som hederlig och høylerdtt Mand Mester Jacob Jenssøn Holm, Superintendent vdj Vendelboe Stiigt, nu paa boer, som er Bispens Residentz her ij Byeun, saa kundgiorde de, att thenn er megitt bygfaldiig och endelig fornøden den met thet første att hielpis, om nogen der vdj skall haffue tryggeliige Woningh, oc somme Husse med Fuodtreer, Bieleker och Lofftte saa røden och forderffuitt, att thj ickj thienner att staa, som ther findis manghe Støtther och Hammer bode vnder Bieleker och vden tiill satt, att Hussenn ickj skulle falde neder. Att saa gick och foer, thet vinder vij mett voris Signitther.

(L. s.)

## 16. Ordningen af Gejstlighedens Tjenesteforhold i Thisted og Sæby.

### 1. Thisted.

Vi efterskrevne Ludvig Munk Olufsen til Qvistrup, Hovedsmand paa Ørum, M. Jacob Jensen Holm, Superintendent udi Vendelboe Stift, H. Peder Pederson, Sognepræst i Hundborg og Herredsprovst i Hundborg Herred, H. Jørgen Klyne, Sognepræst i Thisted, og Anders Gris, Borgemeester ibd., gjøre alle vitterligt udi dette vort aabne Brev, at efterdi



Skolemester her udi for<sup>no</sup> Thisted en Tidlang har og været Medtjener og Kapellan udi for<sup>no</sup> Thisted, har og haft Skinderup Sogn uden Byen med al Kirketjeneste og af slige Aarsager Skolen tit at være forsømt, hvis og befrygtende er herefter at skulle ske, synderlig, hvis Gud naadelig afvende og formilde, om der paakommer nogen stor Sygdom med Pestilense eller andre, som her findes i Byen en stor Menighed og Almue og uden Byen tvende Sogne, Tilsted og Skinderup Sogne, da paa det baade Skolen kunde vel forses og Kirketjenesterne udi for<sup>no</sup> Sogne holdes ved Magt, at hverken Dele skulde forømmes, have vi paa stormægtigste, højbaarne Fyrste og Herre, vor naadigste unge Herre og tilkommende Konge Kristian den fjerde hans Majestæts og hans Naades tilforordnede regerende Raad, som er æ. og velb. Mand Niels Kaas til Taarupgaard Kansler, Peder Munk til Estvadgaard Admiral, Jørgen Rosenkrands til Rosenholm og Kristoffer Walkendorff til Glorup Rentemester deres og hans Maj.<sup>s</sup> naadigste og gode Behag gjort herudi saadan en Forordning, at hæderlig og vellærde Mand Hr. Oluf Nielsen, som nu nogen Aar forleden har været baade Skolemester og Medtjener, som for er rørt, og nu fast af den langvarende og store Arbejd gjøres træt og mødig, skulde afstaa sit Embede i Skolen og alene tjene i Kirken her udi Byen og Tilsted Sogn som Sognepræstens Medtjener og Kapellan, saa og paa Skolemesters Vegne, som efter ham kommende, gjøre fuldkommen Tjeneste i Skinderup Sogn med Prædiken, de syge at besøge og al anden præstelig Gjerning, og udi for<sup>no</sup> Hr. Olufs Sted skal kaldes og tilforordnes en god Karl, skikkelig Person til Skolemester, som Skolen vel kan forestaa, og skal for<sup>no</sup> Hr. Oluf Nielsen og hans Efterkommere Kapellan og Medtjener udi Thisted til Underholdning og Løn have, nyde og beholde for<sup>no</sup> Skinderup Sogn med Præstegaarden, Tiende, Offer og alle præstelige Rente og give deraf aarlig til Skolemester en Læst Byg; item skal Hr. Oluf og hans Efterkommere Kapellan aarlig have af Thisted By ti Daler, hvilke for<sup>no</sup> 10 Daler Borgemester og Raad i Dag selvillig til Guds Ære og Kirkens og Skolens Gavn paa Byens Vegne udi vor Nærværelse lovet aarlig at ville give, desligeste af Sognepræsten udi for<sup>no</sup> Thisted Sogn aarlig oppebære sex Tønder Byg, og dertilmed skal for<sup>no</sup> Kapellan beholde alt hvis Offer som falder udi for<sup>no</sup> Tilsted Sogn ganske Aaret igjennem,

undtagen de tre høje Fester, som for<sup>ne</sup> Hr. Jørgen og hans Efterkommere selv skal beholde Offeren; hvilke for<sup>ne</sup> sex Tønder Byg og Offer Hr. Jørgen lovede aarligen at udgive til for<sup>ne</sup> Kapellans Underholdning, og for de fire Tønder Byg og al Kvægtiende, som af for<sup>ne</sup> Tilsted Sogn burde ellers til Skolen at udgives efter den Brev og Forpligt, sl. Hr. Rasmus Olufsen, fordem Sognepræst til Thisted paa sin og sine Efterkommeres Vegne har udgivet og gjort til sl. æ. og velb. Jakob Brockenhus, fordem Stiftsregenter over Vendelbo Stift, og sl. Mag. Lavrids Nielsen, fordem Superintendent udi for<sup>ne</sup> Vendelbo Stift, der for<sup>ne</sup> Tilsted Sogn af kgl. Maj.<sup>s</sup> Befaling til for<sup>ne</sup> Thisted blev annekteret, og for<sup>ne</sup> Sognepræst af Thisted ellers at handle med sin Kapellan udi Arbejd og Belønning, som tilbørligt er, efter Lejligheden, og som han paa hans Vegne har Møde og Arbejde, som han vil antvorde for Gud og sin rette Øvrighed, saa og tilhjelpe, hvis ham muligt er, hos Sognemændene af Tilsted Sogn, at de udgive til for<sup>ne</sup> Kapellan det Skaftehavre til Hjælp, at Kapellanen kunde holde en Hest, som disse efterskrevne Tilsted Sognemænd selvilligen i Dag for os paa deres Vegne, hver efter deres Evne, lovede aarlig at tilhjelpe deres Anpart, som er Jens Andersen, Villads Jensen, Anders Sørensen i Præstegaarden, Peder Ibsen, Niels Christensen, Tøger Jensen, Peder Krogh, Anders Christensen, Svend Olufsen og Christen Jensen, paa det de om Vinteren synderligen kunde faa Tjeneste i lovlig Tid, at de ej skulle besværges med Vogne, naar for<sup>ne</sup> Kapellan paa sin Embeds Vegne dem skulde besøge. Sammeledes skal den, som herefter til Skolen kaldes at være Skolemester, til sin Underholdning og Løn have, nyde og beholde al den Rente, som ved sl. Kong Kristian den tredjes Brev er funden ret til Thisted Skole, som beløber sig to Læster fem Pund Korn og to Pund Smør, saa og en Læst Byg af for<sup>ne</sup> Skinderup Sogn af Kapellanen aarligen at oppebære, som forskrevet stander, med hvis uvisse Rente, Diskantpenge og andet, som Skolemesteren af Skolen til denne Dag haft haver, og skal samme Skolemester fitteligen tage Vare paa Skolen og ej forhindres med Kirketjeneste at gjøre, uden hvis han udi Fornødenhed Sognepræsten og hans Medtjener kan hjælpe, som Superintendenten ham foreskrivende vorder, saa at Skolen ingenlunde bliver forsømt. At saa, som

for<sup>ne</sup> stander, her i Dag samtykt er og herefter holdes skal, vinde vi med vore Signeter her undertrykt.

Datum Thisted den 1 Maj Aar 1588.

## 2. Sæby.

Offue Lunge thill Odden, Høffuitzmandt paa Aalborghuss, Jacob Jennssøn Holm, Superintendens vdj Vendelboe Stigt, Olluff Jørgenssøn, Sogneprest vdj Seby, Seffren Guldsmedt och Herman Skreder, Borgemestere ibm., gjør vittherligt vdj thette vort obne Breff, ath efftherdj Skollmester vdj for<sup>ne</sup> Seeby en Thidtlong haffuer och verett Mettiener och Capellan ther udj for<sup>ne</sup> Seby, och aff slig Aarsag, att Skollmesteren skulle bode thage Vare paa Skolen och Kierckethieniste, Skolen thitt er forsømt, synderlig att the Personer, som thenne Thienist er bethroet, strax haffuer begiffuett sig vdj Ecteskab och ther offuer medt Hussholding och andre slig Bestillingh er och megett bleffuett forhindrett, att the icke haffuer vendt paa Vngdomens Optugtelse thenn Flittighedt, som thillbørlig vaar, som indt och befunden er, naar Gudt allermectigste haffuer besøgt Byen medt Pestilentz och andre farlige Siugdum, ath Skollmesteren icke thaa haffuer kundt vell begge Kaldt forstaa wden then ennis Forsømmelse, medt andre Mangell och Breck, som ther aff findis att vere forarsaget. Thaa paa dett bode Skolen kunde vell försieis och Kierckethienisten ther vdj Byen vell holdis vedt Magt, att huercken Dielle skulle forsømis, haffuer vj medt hederlig och velllerdt Mandt Her Seffren Justsønn, som nu er Skollmester och Capellan ther vdj Byen hans Beuillgels och egen Begieringh paa stormegtiste, høgborne Første och Herris vore naadigste vdualdt Konningh Christian then fierde hans Maiest.<sup>s</sup> och hans Naadis thillforordnett regierendis Raadt thieris och hans Maiest.<sup>s</sup> naadigste och gode Behagh giortt her vdj sadan en Forordningh, ath for<sup>ne</sup> Her Seffren Justsøn, som nu nogenn Aar haffuer verett bode Skollmester och Medthiener, som for er rørtt, och nu fast aff sin languarende Skoethienist først vdj Aalborgh for en Hører och siden vdj for<sup>ne</sup> Seby for en Skollmester, göris trett och mødigh, skulle affstaa sin Embedt vdj Skolen och allen thiene vdj Kiercken ther vdj Byen, som Sogneprestens Medthiener och Capellan, och vdj for<sup>ne</sup> Her Seffrens Stedt skall kaldis och thillforordnis en god, lerd, t,

skickelig Person thill Skollmester, som Skolen vell kandt forstaa. Och haffuer vj dieltt thennom Renthen saaledis emellom, att for<sup>ne</sup> Her Seffren Justsønn och hans Efftherkomere Medthienere ther vdj Kiercken skulle hereffther thill sin Vnderholding och Løn niude och beholde først xxv Daler, som for<sup>ne</sup> Seby By aarligen pleier att vdgiffue, Disligist vj Daler, som hederlig Mandt Her Olluff Jørgenssøn, Sogneprest vdj for<sup>ne</sup> Sebye siellffuilligen nu haffuer beuilget och loffuett aarligen hereffther att ville vdgiffue thill Gudtz Ære och Kierckens och Skolens Gaffu, synderligen efftherdj Capellanen nu hereffther icke bliffuer saa aff Skolen forhindrett, handt io kandt vdj Kierckethienist och medt the siuge att besøge giøre och beuisse hannom then Thienist och Hielp, som en Medthiener sin Sogneprest plictig er, medt thillbørlig Lydactighedt och Arbeytt, effther Superintendentens Ordningh mellom thennom on Thienister, och som thett vdj andre Kiøbsteder her y Stygten brugeligt er vdj alle Maader. Skall och for<sup>ne</sup> Her Seffren beholde huis Offer, som Capellanen ther y Byen thill thisse haffde haffuer, dog inthet beuare sigh medt nogen then Retthighedt, som Sognepresten aff Aariltzthidt fuldt haffuer medt Offer eller Sielegiffu vden hans Minde och Beuilgels eller huis gott Folck vill hannom forære Sogneprestens Retthighet wforkrenckett y alle Maade. Sammeledis skall then, som hereffther thill Skolen kaldis att vere Skollmester, thill sin Vnderholdingh och Løn haffue, nyde och beholde alle then Renthe, som ved salige høgloglige Yhukomellse kong. Mai.<sup>s</sup> Breff er funderett thill for<sup>ne</sup> Seby Skole, som er kong. Mai.<sup>s</sup> Thiende aff Albeck Sogen medt all sin Retthighet effther samme Breffuens Liudellse och for sin Kierckethienist Sang att holde ved Magt och Ringen, som thill thenne Dag giortt er aff Skollmesteren, lade sig nøye medt huis wuisse Renthe som Skollmesteren herthill fuldt haffuer, som er en Fisk aff the Bode, som søger Haffuett at fiske, effther gamell Skick och huis Discantzpeninge eller Peninge for Ligh att siunge thill Begraffuelse och Seelegiffu, som Skollmesteren thill thenne Dagh ther vdj Byen haft haffuer, saa Byen skall aff thenne Mutatz och Omskiffthellse inthett ydermiere nu besueris indt thill thenne Dag vdj ingen Maade, vden huis enhuer thill Gudtz Ære siellffuilligen vill ydermiere forhielpe och giffue enthen Capellan eller Skollmesteren, vden allen att vdj sin Thidt kandt paa Kierckens

Bekostningh bygges thill Enden paa Skolen nogle faa Bindinger att bliffue Skollmesters Voning, saa en enlig och wgiftt Mandt medt en liden Stuffue och Kammer sig kandt behielpe. Och skall Skollmesteren beholde then Residentz och Huss, som forgangen Skollmester thill thenne Dag fuldt haffuer, thill saa lenge for<sup>no</sup> Huss kandt saa forbyggis, och then siden att følge Capellanen, naar same Skolehuss saa bliffuer forlengett. Och skall Skollmesteren hereffther vere wgiftt och flitteligen thage vare paa Skolen och ey forhindris medt Kierckethienist att giøre, vden huis handt vdj Fornødenhedt Sognepresten och hans Medthiener kandt hielpe effther Superintendentens Beuilgels och Samtycke, saa att Skolen ingenlunde bliffuer for-sømbtt. Och huis enthen Capellanen eller Skollmesteren icke vill thiene for thenne Løn, som for<sup>uit</sup> stander, thaa skall the resignere thieris Kaldt hoss Superintendenten nogen Maaneder thillform, att ther kandt kaldis andre vdj theris Stødt. Thisligist om for<sup>no</sup> Thienere findis wflittige wdj theris Kaldt, att brugge ideligh Druckenskab eller andre Forsømmelse, thaa skall the samme thieris Kaldt thermedt haffue forbrott, om thett thennom skielligen kandt offuerbeuisis. Att vj thette saa, som for<sup>uit</sup> stander, haffuer sambtycktt hereffther att skulle holdis wbrødeligenn, vinder vj medt voris Signether her vndertryckt.

Datum Aalborg then 12 Januarij Aar 1591.

### 17. En Præst angivet for at udøve Lægepraxis.

Observande domine superintendens<sup>1)</sup>. Gud schall lønne eder den forderlige Hiert, I meg och andre woris Brødre betheer bode met gode Raad och Gerning. Sa kand ieg icke andet, venerande domine episcopo, for thet Prousti, meg er bethrood, end giffue eder wenligen ath wille wyd, at welbyrdig Frw Anne Stig er hengeffuen wdj Herren. Och therhuoss, at ieg haffuer befunden wdj wor nadig Herris Ordinantz wdj Enden y thet Capittel, som star nest for denne Titel: Hurledis de forherdede schul bandsettis, at den, som er forordued thil andelig Thiennest, mo sa leng actis thet hand er, som hand bliuer varactig y sit Embed, och ey beuar søg med nogen thimelig Handel, som hannom och hans Embed ey wedkomer;

<sup>1)</sup> Mag. Jakob Holm.

men huo ther gjør emod och ey rader Bode paa, naer then er pamint, da mo hand aff Øffrighet affsettis.

Effther ieg haffuer løst sadant, thuorde ieg ey dølge at paminde eders Fromhet, at ieg haffuer io lang Thid forledin giffued eder at wyde om min Capellans Hanthiering med legemlig Lægdom och Medicin, och er meg fuld witterligt, at y schreff hannom strengt noch thill, at hand schull vocte Predickembet och lad sadan fremed Kald bliue hoss dem, thet hør; men hur hand haffuer stillet seg siden, er well røctig noch. Wdj denne neste forgangne Thyd er ther io bedet alle wyde Wegn for den salige Fru, som lo wnder Badsker heller Legers Hand, och huo denne Konstner haffuer werred, er vel ochsa wdspurtt. Sa er ther well mange, ther noch forundre seg, at her predickis, at en huer effther Gudz och Kongens Befalling schul vocte sit Embed, och den, som predicker, gjør self straxt ther offentlig emod, sa got som wnder Øffrighetz Neruerilse. Venerande domine pater, det røctis offuer mange Sticter, at sadan er skiet; dersom thet ick ochsa røctis, at her bliuer noged wed giort effther vor nadige Herris Ordinantz, da wed eders Fromhet self, hur det kand staa. Siønis eder, at Her Seffren schall suspenderis ab officio, thil hand for møt for Øffrighet och suart thill sadan, da giffuer y meg it Ord thilkiende herom.

Gud wed, thet gjør meg vnth, at hand sa hugger hen, och efftherdi meg siønis, det er forargeligh, thør ieg icke dølge sadan, forseendis meg thill, eders Fromhet tager denne min ring Schriffuelse i den beiste Mening, och effther eders egne gode Raad och skarpe Dom stiller alting thill Opbøggelse. Befallindis eder Gud almectigste med eders gansche Huss.

Aff Wraa met en Hast. Aar 1592 den 9 Februarii.

Eders gansche

*Oluff Anderssen Krag p. l.*

## 18. En Præst vægrer sig ved at antage den ham beskikkede Kapellan.

Ærværdig Hr. Biskop og gunstig Øvrighed!

Eftersom min allernaadigste Arvekonning (højlovlig Ihukommelse) Kong Frederik III allernaadigst har kaldet og benaadiget mig, det og min allernaadigste Arvekonning Kong Kristian V allernaadigst har confirmeret og stadfæstet mig, at

være Vice-Sognepræst udi Harridslev, Rakkeby og Sejlstrop Sogne her udi Vendelbo Stift og bem. Kald i Sognepræstens Sted at betjene, naar han enten formedelst Svaghed, Alderdom eller anden lovlig Forhindring Embedet ikke selv kan forrette, dog uden nogen Prætention paa Sognepræstens Indkomst og Rettighed, saa længe han lever og Kaldet ej bliver vacant; slig højkongelig naadigste Kald og Anordning har eders Ærværdighed ladet eder saa højt være angelegen at efterkomme, at eders Ærv. har mig til Præsteembedet strax ordineret, dertil med Ordinationsbrev ladet mig ved hans Hæderlighed Herredsprovsten, hæderlig og vellærde Mand Hr. Johan Mouritzøn Borchorst, menige Sognefolk i bem. trende Sogne forestille og dem venligen ombedet, i Synderlighed hæderlige og vellærde Mand Hr. Hans Lauridsøn, itzige Sognepræst, at de mig annamme, agte og ære som deres rette ordinerede og af Øvrigheden beskikkede Vice-Sognepræst, og siden ved Skrivelser tilholdet bem. Hr. Hans Lauridsøn, at han for sin Kirkevejs Besværligheds Skyld mig som en Kapellan skulde antage og underholde. Imidlertid, som eders Ærv. selv er bevidst, har jeg mig efter eders Ærværdigheds eget Raad udi Nabolavet hos Hr. Hans aldeles paa min egen Omkost og Fortæring indtil nu i to samfælde Aar opholdt, til den Ende, at jeg kunde være Hr. Hans ved Haanden, naar han min Hjælp og Tjeneste kunde behøve. Dog alligevel har Hr. Hans Lauridsøn højeste bem. kongelig naadigste Anordning ikke villet agte, men (som det synes, mod kongelig May.<sup>s</sup> absolutum dominium) den Stund han ved Svaghed har været forhindret, har han mig utiltalt og uadvaret (som det synes, mod kongelig May.<sup>s</sup> absolutum dominium) ladet sine Menigheder betjene dominica 11 trinit. af forrige Provstiskriver Claus Nielsøn af Sæby, Onsdagen næst efter, som var Maanedes Bededag, af Hr. Thyge udi Jølstrup, dominica 12 trin. af Hørereren i Hjørring Skole, Peder Hansøn, domin. 13 trin. af Hr. Thøger udi Skallerup, hvilket Hr. Hans ikke selv kan benægte, og ellers i andre Maader i min Paahør lastet de Kald, som kongelig May. mig og andre har benaadiget, og sagt, at de ere ulovlige, og de Personer, som i saa Maader kaldes, ere Tyve og Mordere og som de, der løbe, men ingen sender dem. Men hvorledes Hr. Hans eders Ærv.<sup>s</sup> egne velbem. Skrivelser og Paamindelser har efterkommet og agter at efterkomme, kjendes deraf, at jeg

ikke maa komme i hans Hus, om jeg endskjønt begjærer det; jeg véd ej heller, at han efter eders Ærv.<sup>s</sup> Begjæring har i nogen Maader erklæret sig paa eders Ærv.<sup>s</sup> Skrivelser. Det kan og fornemmes, om det efterspørges, at de udi somme af Hr. Hans's Sogne ikke skal være administreret med Sakramentet i tolv Uger tillige, deres døde skal have staaet over Tiden ubegravne, og deres Barselkvinder uindledte, med andet mere, efter slig Lejlighed. Og efterdi det er umuligt, at en Præst, i Synderlighed en svag Mand, alene lovligen kan betjene bem. trende Menigheder for den besværlige Aas Skyld, som der er imellem Kirkerne, hvorudover Tjenesterne tit og ofte utilbørligen opholdes; thi det ofte sker, at Præsten ikke kommer fra den første Kirke, førend Klokken er elleve paa Dagen, da er i dybeste Ydmyghed min underdanig Bøn og ydmyge Begjæring, at eders Ærv. sligt udi god Consideration vilde tage og gunstig mage det saa, at kongel. May.<sup>s</sup> mig naadigste givne og confirmerede Kaldsbrev, bliver ved Magt og ubeskaaret, og det til ydermere Satisfaction og Fyldestgjørelse, at jeg kan gjøre bem. Hr. Hans Lauridsen virkelig Tjeneste, og han derimod aanamme mig som en fornøden Medtjener og mig med nødtørftig Underholdning forsørge efter eders Ærv.<sup>s</sup> egen gode Dispensation, paa det Guds Ære paa begge Sider kan fremmes og Menighedernes Saligheds Opbyggelse, og eders Ærv. fremdeles kan være uden Molest, mildeligen anseende, Præstekjortelen uden Embedet for mig er tung at bære. Gud, som er alle Velgjørningers rige Belønner, vil eders Ærv. saadan Mildhed og Velvillighed rigelig igjen belønne. Og er jeg paa denne min underdanig Begjæring eders Ærværdigheds milde og gode virkelig og effectuerlig Svar ydmygst begjærende, paa det jeg med Glæde kan være (som jeg ellers pligtig er) eders Ærværdigheds

ydmyge Tjener og Forbeder hos Gud

*Niels Thomesen Paal.*

Hvor vidt denne Henvendelse har frugtet, ses ikke; men efter Wiberg var Hans Lauritsen Lund, Præst i Harridslev med Annexer fra 1657 til 1683, da han døde, hvorefter Niels Thomsen Paal, p. Kap. 1681, blev hans Efterfølger.

## 19. Om en ensartet Indretning af Landemoderne.

Under Kristian den femte paatænkte det at give Lande-



moderne i de forskjellige Stifter en mere ensartet Indretning end hidindtil. En i den Anledning nedsat Kommission tilskrev Biskop Dr. Mathias Foss i Aalborg saaledes:

Eftersom vi have bekommet hans kgl. May.<sup>s</sup> allern. Befaling af Dato den 20de Juni udi nærværende Aar, at vi hans kgl. May. vor allerund. Betænkende med forderligste skulle tilstille, hvorledes vi eragte en vis Anordning anlangende Stiftamtmandenes og Superintendenternes Sessioner in Consistoriis og paa Landemoderne i Danmark og Norge bedst at kunne gøres, da, saasom vi herudi nogen Oplysning og Forklaring behøve, er til eders Velærværdighed vor venlige Begjæring, at eders Velærværdighed os en fuldkommen skriftlig Underretning ubesværgt med forderligste ville meddele, hvorledes det imellem Stiftamtmanden og Superintendenten udi bemeldte Sessioner in Consistoriis og paa Landemoderne fordem er forholdt og endnu forholdes, og i Særdeleshed, hvorledes Stedets Lejlighed er, hvor disse Sessioner holdes, saa og af hvad Personer og hvad for Sager indstævnes i Consistorio, hvorefter vi nogen nærmere Anledning kunde bekomme til ovenbemeldte Uniformitet og Lighed efter højstbemeldte hans kgl. May.<sup>s</sup> allern. Befaling allerund. at forfærdige. Imidlertid ville vi hermed have eders Velærværdighed Guds Beskjærmelse til al Velstand befalet og forblive

Hafnæ d. 17de Septbr.

eders Velærværdigheds

Anno 1681.

tjenstvillige

*Kørbitz. Wind. Bielke (?) Wibe. Bagger. Leth.*

Biskoppens Svar herpaa haves kun i Konzept, saa lydende:

Højædle og velbaarne, ædle og velbyrdige Herrer!

Eders respective Excell. og Velærværdigheds Skrivelse af Dato 17 Sept. er mig indhændiget med Begjæring, at jeg en fuldkommen og skriftlig Underretning vilde forfatte, hvorledes det her i Stiftet imellem Stiftamtmanden og Superintendenten udi Sessionibus in Consistoriis og paa Landemoderne fordem er forholdet og endnu forholdes og i Særdeleshed, hvorledes Stedets Lejlighed er, hvor disse Sessiones holdes, saa og af hvad Personer og hvad for Sager indstævnes i Consistorio, med videre, velbemeldte Skrivelse indeholder; da er paa forskr. Poster denne min korte Forklaring:

1. Er der 2 aarlige Synodi, som Recessen ordinerer, og

holdes den første Onsdagen efter Paaskeugen, den anden Onsdagen efter Dionysii, som ungefær paa 30 Aars Tid efter Reformationen bleve holdne i Hjørring, hvor og Superintendenterne da residerede, men siden de ere blevne befalede at bo i Aalborg, ere blevne holdne her i Byen offentligen i Choret i Frue Kirke, saasom ellers ingen Kapel er her ved Kirkerne, hvor det ske kunde, og da stod et langt firkantet Bord midt i Choret, hvor Lensmanden og Superintendenten sad jævnsides hos hinanden for den øverste Bordende og siden alle Præpositi udi Stiftet, som vare da 14 udi Tallet, juxta senium i Rad alle efter hinanden, alle ved det samme Bord, mens over dem alle sad en af Byens Sognepræster som Synodi Notarius; dog nu sidde de begge i samme Conventer, den ene som Præpositus over Stedets Gejstlighed, den anden som Notarius, som sagt er. Mens som store Ulejligheder indfaldt ved dette Sted, sær med den gemene Almues Tilløb, sær med den Ufrihed, at man ikke kunde de indstævnedes Sager pro et contra ventilere, langt mindre gjøre nogen hemmelig Formaning til nogen uden hver Mands Paahør, saa har det nu paa 9 Aars Tid været holden i den hellig Aands Kloster paa en Stue, som af Alders Tid har været kaldet Bispestuen og er 4 Bindinger bred og 12 sjællandske Alen lang, hvor der og staar et langt, firkantet Bord midt paa Gulvet, med hvilken den samme Session uforanderlig i alle Maader observeres, som tilforn var i Kirken.

2. Hvad Sagerne angaar, som for dette Forum indstævnes, da indkaldes 1) Præster, Kapellaner, Skolemestre, Degne og Substituter i de Sager, som angaar deres Lovned, Embede og Embedsbelønning; 2) Præsteenker udi de Stridigheder, som kan indfalde udi Pensionerne, de nyde af Præsterne i deres Enkesæde efter oprettede Kontrakt; 3) Tilhørerne, om nogen enten sær og forargelig Uskikkelighed eller Opsætsighed imod Kirkens Myndighed hos dem findes, som af Provsten og Præsten ej hjemme kan remederes; 4) Provsterne til at forsvare baade deres Forretninger over de gejstlige Skifter, om nogen paa dem noget har at klage, saa og hvis Domme de imellem Parterne afsige, som ej dermed ville være fornøjede. Mens indfalder i nogle af disse Sager noget, som enten ved Vidners Forklaring og Oplysning eller ved den civile Ret skal remederes, saa remitteres alt dette hen til sit behørig Forum. 5) Examineres og for denne Ret Kirkernes Gavn og Bedste

og med Provsterne, hver udi sit Herred, derom confereres; fornemmelig blive og da de ledige Kirketiender offentlig opbudne og til de højstbydende efter Recessen bortfæstede.

3. Hvad Consistorialia angaar, som for Provsten og Præsterne her paa Stedet, enten i en eller anden Maade, angaaende Tilhørernes Forhold afhandles, da er der et lidet hvalt Kammer i St. Budolfi Kirke bag Alteret, — Alen bredt og — Alen langt, hvor de med Medhjælperne samles og der de Tvistigheder debattere; mens kalder Superintendenten enten dem eller flere af Landet ind, enten til nogen Betænkende eller til nogle af hans May.<sup>s</sup> allern. paabudne Conferencer, da afhandles de Poster paa ovenbemeldte Conventhus.

4. Paa samme Conventhus høre Stiftamtmanden, Superintendenten og begge Sognepræsterne her i Byen Hospitals Regnskaber udi lige saadan Session, som tilforn er meldet; mens Kirkeregnskaberne høres offentlig i Altergulvet i hver Kirke i Borgerskabets Paahør. I lige Maade foretages og paa samme Hus alle Ægteskabssager, som til de 4 Tamperdage for Stiftamtmanden, Superintendenten og Sognepræsterne indstævnes, da de holde den samme Session, som tilforn er meldet, saasom og aldeles ingen publik Plads er her ved Stedet til slige Conventer uden den samme ene liden Stue.

Og dette er den Oplysning udi de begjærede Stykker, som jeg eders respective Excellencer og Velærværdigheder efter dette Steds Praxin kunde meddele. Forbliver ellers udi det øvrige næst Guds kraftige Velsignelses Ønske med tilbørlig Respect

E. Excellencers samt E. Velærværd.

tjenstpligt skyldigste

N. N.

## 20. Tiltale mod en Præst for uskikkeligt Levnet.

(Med Aalborg Landemodes Segl 1676.)

Enevold Parsberg til Pallisberg, Ridder, hans kongel. Maytt.<sup>s</sup> Gehejmeraad, Stiftsbefalingsmand over Aalborg Stift, Amtmand over Aalborghus Amt, saavelsom Assessor udi Collegio Status og Højesteret, desligeste Matthias Foss, Superintendent over Vendelbo Stift, hilse eder Hr. Erland Hanssøn, Sognepræst til Saltum og Hune Sogne i Hvetbo Herred. Vider, at som blandt andre store Uskikkeligheder, som paa adskillige Tider og i adskillige Samkvem og Aar til Guds

Vanære, eders Embedes Foragt og eders Næstes Skade og Forargelse tværtimod eders Ed og Embedspligt af eder er beganget, og for os er angivet stor Uform og skændelig Handel, som I seneste Michelsdag udi Albæk Præstegaard udi et offentligt og hæderligt Lav har øvet og drevet og dermed endnu videre beskæmmet den hellige Tjeneste og Orden, I er traadt udi, og andre Godtfolk i adskillige Maader forurettet, saa stævnes I da for os at møde udi Rette her udi Aalborg til Provstemode, som efter køjkongel. Ordre indfalder Onsdagen efter Dom. quasimodo d. 14de Aprilis, til Vidnesbyrd at høre, om hvis samme Tid passeret er, til hvilken Tid og Sted og indstævnes til eders Vidnesbyrd i samme Sag redeligen og trofasteligen at aflægge Hr. Johannes Mouritzøn Borchorst, Sognepræst udi Flade og Provst udi Venneberg Herred, Hr. Axel Jensen, Sognepræst i Børlum og Provst udi Børlum Herred, Hr. Lauritz Jensen Bjørn, Sognepræst udi Jerslev, Hr. Lauritz Christensen, Sognepræst udi Sæby, Hr. Gjert Nielsen, Sognepræst udi Hjørring, Hr. Frederik Vilsbeck, Sognepræst til Torslev, Hr. Hans Jensen, Sognepræst udi Hammer, og Hr. Niels Rhuus, Sognepræst til Albæk, samtlige i egen Person at møde og der at svare, til hvis eder i denne Sag vorder adspurgt. Ladende det ingenlunde under Straf, som vedbør.

Til Vitterlighed under Provstemodets Sigil.

Aalborg d. 20de Martii

Anno 1676.



Seglet, der har Omskriften: Sigillum synodi Aalburgensis, fremviser i Midten en oplagen Bog, paa hvis første Blad staar »Time deum« og paa det andet »Honora regem« 0: »Frygt Gud« og »ær Kongen«.